

tem. » Quæ Vatablus ita vertit : *Oblongum instar vectis*, additque : Vocat Leviathan serpentem oblongum, quod ditio Diaboli fere totum mundum occupet. S. CHRYS. ser. xcvi.

D. Chrysostomus ultima Dominicæ Orationis verba, scilicet : *Sed libera nos a malo*, exponens, dixit : Hoc est a Diabolo, qui totius mali auctor est et origo; Diabolus natura celestis fuit, nunc est nequitia spiritualis, ætate major sæculo, nocendi usu tritus, lædendi arte peritissimus; unde non jam malus, sed malum dicitur, a quo est omne, quod malum est.

DESPERATIO.

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est vitium, quo homo ex falsa existimatione de Dei omnipotentia et misericordia credit, eum non posse, aut non velle peccata remittere, atque adeo consecutionem æternæ beatitudinis sibi impossibile esse. S. THOM. 2. 2. q. xx, art. 1.

DIVISIO. — Divitur hæc desperatio a Beirline in tres species, videlicet, in desperationem beatitudinis consequendæ, remissionis peccatorum obtinendæ, et damnationis æternæ vitandæ.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — An ignoras, quod periculosa sit desperatio? II REG. c. 1.

Quasi in profundissimum infernum descendent omnia mea; putasne saltem ibi erit requies mihi? JOB. c. xvii.

Quare factus est dolor meus perpetuus, et plaga mea desperabilis reuinit curari? IER. c. xv.

Insanabilis est fractura tua, pessima plaga tua. IB. c. xx.

Super hoc plangam et ululabo, quia desperata est plaga ejus. MICU. c. iii.

Non credit, quod reverti possit de tenebris ad lucem, circumspiciens undique gladium. JOB. c. xv.

DAMNUM. — Impius, eum in profundum venerit peccatorum, contemnit; sed sequitur eum ignominia et opprobrium. PROV. c. xviii.

Desperavimus; post cogitationes nostras ibimus, et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus. AD EPHES. c. iv.

Desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiae, in operationem immunditiae omnis, in avaritiam. ECCL. c. xv.

Felix, qui non habuit cordis sui tristitiam, et non exiit spe sua!

EX SS. PATRIBUS ET DOCTORIBUS.

FUGA. — Latro agnovit, Petrus negavit. In Petro demonstratur quemque justum non de se presumere, in latrone nullum impium debere diffidere conversum. Timeat ergo bonus, ne pereat per superbiam, et malus non desperet per multam malitiam. S. AUG. in lib. de Symb.

Nemo diffidat, nemo veterum conscius peccatorum præmia divina desperet; novit Dominus mutare sententiam, si tu noveris emendare delictum. Idem, ser. vi.

Nullus desperet veniam, etiamsi circa finem vitæ ad penitentiam converteratur; unumquemque enim Deus de suo fine, non de vita præterita judicat. S. ISID. de Synono Bono.

Incumbit, id est, innititur virtuti sæculi, qui desperat de adjutorio Dei. S. AMBROS. super Marc.

In vita hominis finis querendus est, quoniam Deus non respiciet quales antea vixerimus; sed quales circa finem vitæ fuerimus. S. ISID. l. c.

Nemo desperet; Judam traditorem non tam scelus quod commisit, quam indulgentiæ desperatio, fecit penitus interire. S. AUG. l. de Util. Pœnit.

Ne desperando augeamus peccata, propositus est penitentiae portus; rursus, ne sperando augeamus, datus est dies mortis incertus. Ibidem.

Nolo mihi dicas: Blasphemus sum. Nolo dicas: Persecutor sum, immundus sum. Habes omnium ostensiones. Vis in novo, vis in veteri? In veteri David, in novo Paulus. Nolo excusationes mihi afferas. Nolo ignaviam pretendas. Peccasti? Pœnitere. Millies peccasti? Millies pœnitere. Hæc assidue infundo medicamenta, etc. Si lapsus es, poteris surgere. In utramvis partem habes liberum arbitrium. Si vulneratus es, adhibe tibi curam, dum vivis, dum spiras, etiam in ipso lecto positus, etiam, si dici potest, animam efflans, ut jam de hoc mundo exeat. Non

impeditur temporis angustia misericordia Dei. Quid enim est peccatum ad Dei misericordiam? Tela aranæ, que vento flante nusquam comparet. S. CHRYS. in Ps. l. hom. 3.

Si peccata et magnitudine et numero possunt definiti, miserationes autem Dei neque magnitudine, neque numero possunt circumscribi; sine dubio non est, cur desperatio adhibenda sit, sed agnoscenda misericordia Dei, et commissa peccata detestanda. Idem, in Proem. in Isaia.

Numquam sera est conversio. Latro de cruce transit ad Paradisum. Nabuchodonosor, Rex Babylonis, post efferationem corporis et cordis, mentem recepit humanam. S. HIER. Epist. 7.

Forte cogitat aliquis, tam gravis se admississe peccata ut jam Dei misericordiam promereri non possit; absit hoc a sensibus omnium peccatorum. O homo, quicumque illam peccatorum multitudinem attendis, cur et omnipotentiam celestis medici non attendis? Cum enim Deus velit misereri, quia bonus est, et possit, quia omnipotens est; ipse contra se divinæ bonitatis janua claudit, qui Deum sibi misereri, aut non velle, aut non posse credit, eumque aut bonum, aut omnipotentem esse diffidit. S. AUG. s. 58. de Temp.

Numquam Deus spernit penitentiam, si ei simpliciter et sincere offeratur, suscipit, libenter accipit, amplectitur omnia, quatenus eum ad priorem statum revocet. Et infra; Donec sumus in hac vita, quantumcumque nobis acciderint peccata, possibile est, omnia ablui per penitentiam. Idem, ser. 181 de Temp. c. xvi.

In eodem articulo temporis, cum jam anima festinat ad exitum, et egrediens ad labia expirantis emerit, penitentiam clementissimi Dei benignitas non aspernatur; nec serum est, quod verum; nec irremissibile, quod voluntarium, et quæcumque necessitas cogat ad penitentiam, nec quantitas criminis, nec brevitatis temporis, nec horæ extremitas, nec vitæ enormitas, si vera contritio, si pura fuerit voluptatum mutatio, excludit a venia, sed in amplitudine sinus sui mater charitas prodigos suscipit reverentes, et (velit, nolit, Novatus hæreticus) omni tempore Dei gratia recipit penitentes. S. CYR. s. de Cena. Dom.

Misericordiæ Domini Dei nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur veniæ moras vera

conversio. S. LEO, apud Pædag. Christ.

DAMNUM. — Qui de venia peccatorum desperat, negat Deum esse misericordem. Et magnam injuriam Deo facit, qui de misericordia ejus diffidit. S. CHRYSOST. hom. iii, de Pœnit.

Illius æternæ civitatis januas nobis desperatio claudit, spes aperit, fiducia latum præbet ingressum. S. ISID. l. II de Summo Bono.

Desperatio certa mors est
Desperatio homicida est animæ.

EXEMPLA SACRA.

Desperatio punita.

Dixitque Cain ad Dominum: Major est iniquitas mea, quam ut veniam merear. Hinc a facie Dei ejectus, profugus super terram, vitam in perpetuo timore transegit. GEN. c. iv.

Postquam Christum triginta argenteis vendidisset, penitentia ductus retulit pecuniam, et abiens laqueo se suspendit; suspensusque crepuit medius.

In Imperiali civitate Lubecensi quædam venerabilis matrona atque consulis uxor erat, quæ uno partu tres filios fudit, quorum unus elephantino morbo percussus fuit; alter submersus est; tertius vero de quo nobis est sermo, propria manu peremptus est. Sed quo ordine, quoque modo, quo item merito hoc factum sit, ego, qui ipsum, similiter et germanos suos, et omnem parentalam optime novi, brevis atque succinctus, quam potero, intimabo, ut hujus exemplo juvenes florentis juventæ ætate conspici, et facile in quæcumque partem flexibiles discant, et parentibus debitam venerationem impendere, et suæ lascivie indomitam concupiscentiam refrænare. Discant iterum, et iterum discant, feminarum devitate consortia, eum ne rubeus in sanguine bellicus ensis tot milites straverit, quot pudibundos juvenes puellarum consortia prostituere. Hæc sanctissimum David polluerunt, hæc sapientiæ vastum sacrarium Salomonem infatuaverunt, hæc robustissimos Samsonis factores vicerunt, ut evidens daretur argumentum posteris, nullam sanctitatem, nullam sapientiam, nullam robur sive potentiam inter feminarum consortia indemnes remanere. O utinam nunc mihi concederet, in tam sublimis altitudinis montem

conscendere, ubi omnem adolescentum virginam multitudinem me audire contingeret, quam altis vocibus proclamarem: O vos omnes adolescentes, qui transitis per viam, attendite, et timete, ne hæc femine decoris profundissima vorago vos sorbeat! Quis scilicet, si vel unum ex illis hoc valido clamore cautum, ne in tam vastam, quam iste, de quo dicturus sum, perditionis charybdim laberetur? Sed ne ante historiam diffluamus, nunc res est inchoanda. Erat iste tertius juvenis (de quo super narrationem incepimus) elegans forma, decorus facie, ingenio acer, veste pretiosus, dives rebus; sed amore feminarum nimis effusus. Unde post stupra virginum, post multos abusus scortantium meretricum, tandem iniegit in unam eorum, quæ forma vincere dicebatur omnem pulchritudinem Lubecensium puellarum. Et hæc tam forti amoris vinculo ligatum miserum in sua duxit castra captivum, ut nec perditio familiarium rerum, nec refractæ libidine vires membrorum, nec timor Dei, nec gehennæ terror, nec honestas publica, nec amicorum correptio privata eum ab infasto meretricis concubitu valuerint separare. Quæ ex re factum est, ut omnibus consumptis, atque cum meretrice ista distractis, rebus necessariis inciperet indigere. Quod ubi vidit mater, nam pater defunctus erat, quando ista agebatur, filium videlicet suum indignam natalibus incurrisse pauperiem, commotis super eo visceribus charitatis, quia pia erat, semel, bis, ter, iterum atque iterum non modicum pecuniarum summam indigenti donavit, monuitque cum lacrymis, ut Dei memor, generis item et honoris, atque etiam salutis suæ, meretricem desereret, atque de cætero lascivie suæ impetus virili animo cohiberet. Sed heu! fulsere cæco lumina, surdo cecinit philomela. Non enim potuit chalybeas illas amoris habenas dirumpere, quibus tenebatur femina alligatus, et dura damnatione captivus. Tandem cum videret mater, quidquid filio tribueret, in usus cedere meretricis, et nihilominus dulcis pignoris sui animam, nec aere, nec prece posse revocari, cor obduravit, clausit manus, nihil tribuit paupertate gravato. Satius enim duxit, filium unum et solum egere, quam ipsam simul cum filio indigere. Videns igitur adolescens, cum facie simul et animum matris circa se esse mutatum, nec agi res sicuti heri et nudius tertius, egestatis et meretricis malis consiliis

usus, non semel aut bis, sed pluries aut multis vicibus nudato ense in matrem irritum (horreo dicere) sub pedibus stravit. Minabatur item, se colla scissurum, nisi oculus data pecunia durissimæ suæ necessitati succurreret. Mater vero sub filii, velut sub acerbi hostis gladio intremuit, stricta tam insperato periculo, invita licet, quidquid tamen exigebatur, donavit. Nulli tamen parricidæ sobolis suæ audaciam, atque crudelitatem audebat indicare, verita, ne forte, si primores civitatis, quorum in iudicandis criminosis rigida æquitas orbi nostro patet, rem, ut facta erat, perciperent, etiam in filium suum gravissimæ improbitatis reum severam vellent sententiam fulminare. Tacuit ergo, et silentio quam arctissimo potuit, quæ circa eam per filium agebatur, celavit, sed repente (nescio, quo proditore) tanti facinoris fama per omnium aures ferebatur, quo circa convenerunt amici, et communicato invicem consilio, juveni sub interminatione vitæ suæ, ne matrem suam, de cætero ense tereretur, præceperunt. At ipse coercitus atque confusus rigoroso mandato, statim exit domum matris, et in confusionem totius generis sui, cum ipsa meretrice in publico lupanari deinceps habitare delegit, ubi post consumptas sericas vestes, post famem, post sitim, post indigentias multas, moestus et desolatus, gravissimas primum febres, dehinc desperationem acerbam incurrit, quibus per diem vices crescentibus, cum molem miserie suæ diutius ferre non posset, morte exosis rebus terminum imponendum æstimavit. Verum ne quis hujus tragœdiæ exitalem effectum impediret, excogitata causa, feminam, se amplius vivum non visuram, quopiam destinavit, qua egressa, cum solus et absque arbitris miser domi remansisset, arrepto e coquina cultro processit in hortum, et in omne latus vagum lumen circumferens, cum nullum videret se prohibere potentem, dissutis vestibus, pallidum morbo pectus nudavit, et defixo ad ligneam horti maeriam fine manubrii, ne scilicet vi ruina cederet, tanto impetu se in cultelli exasperatam atque obviam aciem egit, ut firmissimo pectoris osse transfosso, ferrum universis pertransiit, etiam dorsi spinam, et e regione erat, violaret. Tali igitur vulnere saucius corruit in terram, et profluentem sanguinem cernens, vehementiori cepit furia agitari, quod in tanto crurior profluvio atque inter tam acerbam angustias

exosum sibi spiritum non valeret exturbare. Pavenda res! videres eum fixum adhuc in pectore cultrum, quantum ex certis signis in funere patuit, violenter in gyrum agitare, lacerare viscera, et scelestum animum in manum Dæmonum non tam emittere, quam fugare. Rediit, his patris, domum infelix femina, et cum in horto videret quidalem amatum suum in mortem propriis manibus corruisse, intremuit, palluit, et in terram decidit. Tandem resumpto spiritu, cum ad se esset reversa, importunis clamoribus totam viciniam convocavit, omnibus per ostia intrantibus, infusa lacrymis, rem, ut erat gesta, enarravit. Et sic per totam civitatem de morte juvenis libilis fama ferebatur. O quam vehementem angustia cor illud maternum comprehendit, fudit, laceravit in ea hora, qua sibi a narrantibus dicebatur: Veni, mulier, vide filium tuum, jacet enim in horto prostratus, et spiritus ejus non est in eo. Ipse se ferro fudit, ipse suum sanguinem fudit, ipse nunc in te exhibitæ crudelitatis supplicia pendit. Cerneres proculdubio ad tante tragœdiæ nuntium, matrem quasi lænam raptis catulis, irruire, pallescere ora, totum corpus intremere, ad locum facinoris non tam modeste ire, quam insolenter currere; quo cum venisset, et vidisset inter corruscos rosarum flores, et albescentia lilia cruore rubicundum, sed morte pallidum dulce pignus, tanta miserie onus non ferens, repente in terram corruit, et quasi una cum filio moritura expalluit. Flebant omnes, qui istis intererant, sed ipsa præ nimia mentis angustia flere non potuit. Tandem tamen paululum resumpto spiritu lacrymari uberime cepit, et madidis oculis in meretricem reflexis: O mulier, inquit, quid fecisti? Maledicta sit pulchritudo tua, quæ si generosæ prolis meæ antea animum non fodisset, hodie horribile ferrum illud ejus pectus non intravisset. Væ igitur tibi, quæ hujus miserie causam tribuisti! His igitur similibusque verbis astantem populum in fletus concitavit. Postera igitur die convenerunt amici, et multa summa obtenta a iudicibus licentia, ut miserum funus sepeliri potuisset (nam secundum leges flammis dari debeuerat) in profanum cœmeterium, quod a parte aquilonari Cathedralis Ecclesiæ situm est, sub Tilia, quæ venientibus per forum equorum videtur, felicem glebam illam terræ tribuerunt. Ubi cum per solam et unam noctem sepultus jacuisset, tantum in crasti-

num tumuli terra videbatur concidisse, ut ex hoc nonnulli conjicerent, dæmones, qui animam tulerant, etiam corpus abtulistis. Sed quia hoc probatum non habeo, temerarie hoc affirmo, licet ipse viderim sepulchri congestam arenam, quæ tempore humationis reliquæ terræ emineat relinquebatur, in crastinum usque adeo decidisse, ut vix si quis ibi sepultus esset, posset agnosci. *Spec. Exempl. v. Desperatio ex. ix.*

Eo tempore quo magister Joannes Xantensis scolasticus et magister Oliverus Coloniensis scolasticus, cruceam contra Saracenos prædicabant in diocesi Trajectensi, erat ibi quidam rusticus, si bene memini, nomine Godeschalco, opere usurarius; iste cum cæsteris non ex devotione, ut postea patuit, sed ex circumstantium importuna admonitione cruceam suscepit. Cumque dispensatores ex mandato Innocentii Papæ pecuniarum redemptionis colligerent a senibus, pauperibus et infirmis, idem usurarius se pauperem mentiens, euidam dispensatori circa summam quinquæ talentorum dedit, talique doto Sacerdotem circumvenit. Tritati sunt postea vicini ejus, quod dedisse potuisset quadraginta marchas, nec tamen exhæderasset liberos suos, quod ipse prætendebat. Deus autem, qui falli non potuit, ejus fallaciam postea terribiliter conclusit. Sedebat miser in tabernis Deum provocans, ejusque justitiam peregrinis exprohans in hunc modum: Vos, stolidi, mare transibitis, substantiam vestram expendetis, vitamque vestram multo periculis exponetis, ego vero cum uxore, liberis meis domi residens propter quique marces, quibus redemi cruceam meam, similem vobis habeo mercedem. Sed justus Dominus, ut palam ostenderet, quantum placeret labor et expensæ peregrinantium, et quantum ejus oculis displiceret dolus, ac blasphemia detrahentis, hominem miserum tradidit Satanae, ut disceret non blasphemare. Nocte quadam dormiente eo cum uxore sua in proprio molendino, domi suæ contiguo, motum quasi rote molentis audivit, clamansque ad puerum, dixit ei: Quis admisit in molendinum? Vade, vide, quis ibi sit? Ivit puer, et rediit. Nimio enim horrore percussus, procedere non potuit. Qui dominus: Dic, quis est ibi? Respondit: Tantus horror ad ostium molendini me invasit, ut compellerer redire. Et ille: Etiamsi Diabolus ibi sit, ego vadam, et

videbo. Insectaque toga scapulis, eo quod nudus esset, ad molendinum venit, ostium aperuit, introspexit, in quo horrendam visionem vidit. Stabant ibi equi duo niger-rimi, et vir quidam deformis ejusdem coloris juxta equos, qui dicebat ad rusticum: Festina, ascende equum istum, quia propter te adductus est. Expalluit iste, et contremuit, quia jubentis vocem minus libenter audivit. Cumque ad talem obedientiam imparatus esset, iterato clamat Diabolus: Quid tardas? Projice vestem, et veni. Erat autem crux, quam susceperat, eidem vesti assuta. Quid plura? Virtutem diabolice vocis per desperationem in corde suo sentiens, jam resistere non valens, vestem reject, in molendinum intravit, equum, imo Diabolum ascendit. Ascendit et Diabolus equum alterum, et sub multa celeritate simul deducti sunt ad diversa loca pomarum, in quibus homo miser patrem et matrem miserabiliter vidit, aliosque plurimos, quos defunctos ignoravit. Ostensa est ei in eisdem locis ignea sedes, in qua nulla potuit esse quies, sed sessio poenalis, et poena interminabilis, dictumque est ei: Modo revertaris in domum tuam, post tres autem dies exuto corpore revertaris in locum tuum, et mercedem tuam accipies in sede ista. Mox a Dæmone reductus, et in molendino depositus, pene exanimis relictus est. Inventus ibi ab uxore et familia, atque in lectum deportatus, cum requireretur, ubi esset, unde veniret, respondit: Ad loca infernalium ductus fui, hæc atque hæc, ibidem vidi. Ostendit mihi in eisdem locis ductor meus sedem unam, et dixit, quia mihi foret preparata, et quia post tres dies recepturus essem mercedem meam in ea. Vocatus est sub celeritate Sacerdos, et rogatus ab uxore, ut pusillanimum confortaret, desperatum erigeret, et ad ea, quæ sunt salutis, hortaretur. Quem cum Sacerdos admoneret, ut contritionem haberet de peccatis suis, et ut puram faceret confessionem, dicens, neminem debere de Dei misericordia desperare, respondit: Quid prosunt verba ista? Non possum confiteri, superfluum iudico confiteri, quod de me dispositum est, necesse est impleri. Sedes mea parata est, post tertium diem illuc veniam, et secundum quod gessi, recipiam. Sicut sine contritione, sine confessione, sine viatico et sacra unctione, tertio die defunctus, in inferno sepultus est. CESAR, l. II, c. VII.

Narrat Bernardinus de Busto, de ado-

lescente valde dissolutis moribus, a fido sepe sôdali de seria poenitentia admonitus, eam joco aliquo, aut futura, sua mortis tempore, conversione semper eludebat. Non diu post, cum in gravem morbum incidisset, essetque mortis periculum, iterum iterumque de instituenda tandem confessione ab eodem suo contubernale, proposita Dei misericordia, quam toties sanus et valens in futuram poenitentiam præluxisset, admonitus est, sed surda aure, et obstinato animo ad accepta bene momentis consilia. Hic ergo tristis ab ægroto ad nocturnam quietem recipit sese, secundum quam visus est sibi videre Christum, qui eo habitu, quo a Pilato olim de loco superiori Judæis, lacero flagellis corpore, et capite spinea corona saucio, exhibitus est, ægrotanti socio astaret, et ita alloqueretur: Ecce lacrum spinis caput, et totum vulneribus saucium corpus, sed et ecce apertum latus; his tibi etsi indigno, parata, parataque est Dei misericordia, si modo vitam tuam præteritam detestatus, ad me convertaris. Ad hæc æger: Scio, inquit, Domine, magnam esse misericordiam tuam, sed neque minore esse justitiam, cui cum nullo merito meo satisfacere possim, non video quomodo hac salva a misericordia peccatorum veniam sperare valeam, ac debeam. Imo, addit Christus, a misericordia mea vales, et debes veniam sperare, quia pollicitus sum eam humiliter petenti, numquam negare. Sed pergit miserandus adolescens justitiam misericordiae opponere, atque, cum nihil boni in se, quo misericordiam mereatur, inveniat, se totum justitiæ illius rigori, desperata salute, tradere. Hic tandem Christus indignatione plenus, expressum dexteri de lateris vulneris sanguinem in moribundi faciem conjiciens: Hic, inquit, sanguis meus in die iudicii testis erit oblatus tibi a me misericordiae quam per insanam obstinationem tuam, ac summam ingratitudinem contempsisti! Hoc tam tristi viso territus, expergefactusque istius socius statim accurril, ei, quæ vidisset, narratur, sed, quæ Dei justa sunt iudicia, et merite in misericordia suæ contemptores poenitentiaeque procrastinatores, animadversiones, hominem mortuum invenit, et quo non vana crederet fuisse, quæ in somno vidisset, faciem ejus recenti sanguine reperit maculatam. BERNARDINUS DE BUSTO. s. VII, p. 3.

Hildebrandus, habitans in villa diocesis

Trajectensis, quæ dicitur Holvehoyn, die quadam silvam cum alio quodam concive suo intravit, quem, suadente Diabolo, cum soli essent, occidit. Fuarant enim aliquando inter eos inimicitiae, sed tunc temporis poenitus erant sopite. Reverso Hildebrandum in villam, interrogabant eum amici occisi, ubi esset? Qui respondit: Nescio. Expectantibus die illo et altero, cum non rediret, qui jam redire non potuit, suspectum habentes jam dictum Hildebrandum propter antiquas inimicitias, coram iudice in causam traxerunt, crimenque homicidii imposuerunt; quo timide negante, cepit ita facies cum prodere, et cum instantibus illis jam negare non posset, confessus est, quia hominem occidisset. Statim data super eum sententia, poenæ rotali adjudicatus est. Cumque duce-retur ad mortem, Sacerdos ejusdem villæ Bertholphus cum alio Sacerdote, qui vocabatur Joannes, traxerunt eum in partem, satis diligenter eum monentes de confessione, atque contritione cordis. Et quia miser homo per se surgere non potuit, nec manum se sublevantem sensit, miserabiliter respondit: Quid mihi possent illa prodesse? Homo enim damnatus sum. Revera respondit sicut induratus homo, et desperatus. Et ait illi Sacerdos: Adjuro te per Deum Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, ut infra dies triginta mihi appareas, et sine omni periculo vite meæ de statu tuo me certifies. Respondit: Si mihi licuerit, libenter hoc faciam. Sicut rotali poenæ plexus de tormento corporis transivit ad tormentum æternæ damnationis. Nocte quadam infra statutum tempus, Bertolpho dormiente in strato suo, tantus esse cepit circa domum fragor arborum, tam vehemens flatus ventorum, ut ipsa animalia stupe-re, et vix suis locis intra claustra stabuli relineri possent. Expergefactus Bertolphus respexit ad ostium domus, et ecce janua quasi ventorum impulsu aperiebantur, viditque Hildebrandum in camino ardente residentem, sibi quæ celerius propinquantem. Territus autem supra modum se signavit, et ut staret, sub invocatione divini nominis, precepit. Ecce hic sum sicut promisi, inquit. Sciscitante illo de statu suo, respondit: Æternaliter damnatus sum, æternisque incendiis propter desperationes maxime deputatus. Si secundum tuum consilium egissem poenitentiam, per poenam temporalem evasissem æternam. Hoc autem scito, quia

si non fuisset virus a te adjuratus, ne tibi mortuus nocerem, malo tuo huc advenissem. Consulo tibi, ut vitam emendes, ne post hæc vitam similes poenas recipias. Erat autem idem Bertolphus sacerdos nomine, non re. Nam usque ad illud tempus sine Ordine Presbyterii celebravit. Qui cum adhuc miserum amplius interrogare vellet, respondit: Non licet mihi hic diutius morari, quia multi Dæmones foris ante ostium præstolantur reditum meum. Hoc dicto, statim impellens et expulsus cum stridore et ululatu maximo, ab eo discessit, transiensque secus stabulum, animalia, sicut prius, in stuporem et commotionem convertit. Bertolphus vero timore tam horrende visionis sæculum demeruit, et in eodem quadam Ordinis nostri Religionis habitum suscepit. Abbas loci illius, eo quod intellexisset, eum vixit esse litteratum et eloquentem, ut ei ad Ordines liceret accedere, satis apud Dominum Papam Innocentium laboravit, sed obtinere non potuit. Ante hoc biennium, sicut mihi retulit Prior de Campo, in manu, quam extenderat temere ad Arcam Dei, gravi morbo, qui anthrax dicitur, punitus est. Quæ cum ei, quasi pro remedio, eo quod morbus serpens sit, absunderetur, nihil ei profuit, imo dolori dolor addidit mortem potius acceleravit. Voluit eum Dominus, ut spero, punire in præsentem, ne puniret in futuro. CESARIUS, l. II, c. VI.

Funestum ac horrificum paradigma post Cainum dederat in Aquitania, sæculo priorore exeunte, Calviniana sectæ Minister. Is e moriente pectore desperatæ salutis exacerandam illam vocem eructaverat: Non ita equidem insanio, ut Deum esse nesciam; sed quia ille me deseruit, ego vicissim eum desero. Vix vocem hæc orco dignam absol-verat, cum eæc inter ingentes totius ædis concussionibus, irruit in cubiculum monstrum horridum ac deformæ, quod morientem naso truncatum prius, et lingua, mox compressa in collo blasphema fauce, examinem dedit. LEON. MAX. ZIN. in *Pass. nov. antiq.* l. III, disc. 1, p. 4, doct. II.

Theophilus Imperator ex gravi dysenteria salutis suæ nullam spem habens, vocato ad se Senatu, juramentum exigit, ut uxorem filiumque pro Regibus suscipiant, eosque servent; quod promissum factumque est. Cæpit autem maxime suspectum habere Theophobum, quem ipse Persis præfecerat, a quibus et ipse Rex fuit, licet invitatus, appel-

latus. Dum igitur paulatim corpus insumitur, Theophilus metuens ne se mortuo Theophobus regnum invaderet, intra regiam contineri jubet, et jam animam agens Theophobum jubet trucidari, et ejus caput afferri, quod manibus suis contraclasse fertur, his verbis: Nec tu post hac Theophobus, nec ego Theophilus ero! Hoc dicto animam efflavit.

Constantinus Copronymus Imperator elephantino morbo correptus, maximis consumptis cruciatibus, cum imperasset annos triginta quinque, moriens dixisse fertur: Addictus sum inextinguibili flammæ! Ejus nurus Irene, Theodori Antistitis hortatu, cadaver refossam publice cremari jussit, cineremque jactavit in mari.

Desperatio correctæ.

Erant duo fratres uterini honestis satis orti parentibus, qui causa descendiarum litterarum missi ad studium Parisiense, etsi parili voto civitatem intraverant, dispari tamen et nimis contraria vita incedebant. Nam junior, ut pote timens Deum, negotium, ob quod ad studium venit, diligentius prosequens, litteris operam dabat, instabat lectioni, devotioni animum inclinabat, et (ne sese aliena malitia ab ingenta probitate subverteret) pravorum sodalitia, ut perniciosissimam salutis suæ pestem, studuit evitare, ornabat moribus pueriles annos, ætatem virtute vincebat. Senior vero per alios tramites, non tam incedens, quam devians, velut erraticæ ovis per vitiorum anfractus ferebatur, et dimisso studio oblitæ causa, ob quam et venerat, insolentibus quibusdam sociis junctus, tempus nobile lusibus deducebat, potibus, taxillis paternam substantiam distrahebat, et (quod his omnibus infelicis erat) usque adeo femora sua meretricibus inclinabat, ut velut ingentem quandam jacturam passus ingemisceret, si quavis occasione vel unum diem absque fornicationis crimine transeisset. Cumque sic continuata malitia miser plurimos dies perageret, crederetque vehementius semel inchoata perversitas, cœpit improba juvenis fama aërem ipsum inficere puriorem, et ad omnium naves tam horrendum quemdam scelerum fœtorem ingerere, ut non solum studentes, sed etiam plebeia multitudo reprobam ejus vitam inciperet abhorrere. Quod cum junior frater didicis-

set, semel, bis, ter, iterum iterumque fratrem postulabat, ut intuitu tremendi Judicii a tantis sceleribus animum revocaret. Sed cum ille ferreo quodam seu æneo pectore saluberrime monita in dies refutaret, nollet que finem dare tantæ miserie, juvenis zelo fraternæ salutis accensus lacrymans et Spernis, germane dulcissime Spiritum Dei, te nunc per me admonentem, et quasi ludum parvulorum, quiddid minatur, irrides. Veniet, veniet dies illa, et cito veniet, qua te Spiritui Sancto obstinata mente restitisse ponitebit! Et his dictis tristis abscessit. Interim tamen anxie satis petens Dominum, ut ipse durissimum fratris animam ad penitentiam emolliret. Dominus autem, qui non spernit vota piorum, nolens pissimum juvenis animum tam acerbis trisularum procellis diutius agitari, repentina et gravissima infirmitate fratrem percussum, ad lectum prostravit; in quo cum jaceret, et pavida mente, quæ fecisset, recoleret, incœpit miser multitudine scelerum pressus, ad bathrum desperationis prorueret. Quadam igitur nocte vidit virum quemdam venerandam lectum canitie, vultu decorum, et fulgida stola vestitum sibi assistere, seseque severius intueri. Unde, quia semper presumit sæva perturbata conscientia, animo et mente consternatus, cœpit toto corpore tremere, et, territis luminibus in seniore versis, quisnam esset, qui intempeste noctis caligine ad se terrendum venisset, inquirere. Et senior: Ego sum, inquit, Pater cœlestis, qui te, cum non esses, creavi, qui tabidis tuis membris vitam infudi, qui animam potentis, et corpus sensibus illustravi, qui solem, et lunam, et sidera ad tum obsequium cœlis infixi, qui te nimia charitate diligens, in deserta malitia virtutibus animum dares, ut ageres penitentiam, ut corrigeres vitam, frequenter admonui. Sed nunc, eo quod obstinata mente monita saltis hactenus semper abjeceris, veni ad te, dicere tibi, quod sis filius mortis perpetuæ. Hæc igitur responsione confusum, et gravi sudore madentem reliquit. Cumque jam miser per totum reliquum noctis, et postera diem timens ac tremens, illam horrendam horam expectaret, qua, secundum cœlestis Patris oraculum ad æterna fuerat supplicia meaturus, proxima nocte venit ad eum juvenis quidam, viro priori vultu haud multum dissimilis, nudus corpore, coronatus sentibus, crucis gravissimam trabem ferens in hume-

ris, qui per lacerum vuberibus pectus abunde satis videbatur sanguinem fundere. Hic cum propius accessisset, et juvenem, utrumne se agnosceret, interrogasset, respondit ille: Non agnosco, sed meo judicio illi, qui hesterno vespere mala denuntiatione me deterruit, videris esse simillimus. Et ille: Non miseris, inquit, me simillimum illi, cum quo mihi est una Divinitas, æqualis gloria, coæterna majestas. Sum enim Jesus Christus Filius Dei, qui humani generis miseratos errores de cœli sedibus in intemperate Virginis utero descendi, unde tamquam sponsus egressus de thalamo, te ut redimerem, misero apparui mundo, ubi post famem, sitim, languorem, tandem captus sum, judicatus sum, morte turpissima condemnatus sum. Verum quia tu infelix tantis beneficiis te præbuisi immemorem, nunc veni ad te, ut filium mortis æternæ pronuntiarer. Et his dictis, profluentem a latere cruorem manu comprehensum in juvenis vultum projecit: Sume, inquit, in confusionem pretiosum sanguinem, qui cæteris in redemptionem effusus est! Et hæc agens disparuit. Tunc juvenis omni vigore corporis amisso, perdita spe obrigit, tremuit, expalluit, et quo se de cætero verteret, ignoravit. Misit tamen nuntium ad fratrem suum, qui, cum venisset, vidissetque flebilem satis fratris effigiem, concussis vehementer visceribus cum ejulatu ploravit: Quomodo, inquiens, tam velociter expalluit quondam illa facies decora, et solitum robur fortissimi amiseris læceti? Quid tibi factum est, frater mi, quod me jam nunc illa miserabili fronte deterras, quam paulo ante desideraverunt oculi invisere puellarum? Quo abiit purpureus ille rubor genarum tuarum, quem, me reclamante, velut acerbum laqueum feminei pudoris ante oculos ferebas continentium in choro feminarum? Ubi sunt nunc illi insolentissimi sodales tui magistri, qui te toties a meo latere rapuerunt, et nunc in barathro tam vastæ desperationis reliquerunt? Oportuerat certe, frater mi, saluberrima illa monita mea, quibus te paulo ante a nefandis operibus nitebar cohibere, non refelli, ne in hanc miseram jacturam florentis juventutis devenires. Vide ergo nunc, an me falsum vatem aperceperis, cum te Spiritui Sancto restitisse, doliturnum non tam dixi, quam prophetavi. Die tamen mihi, quid est, quod consternata facie, et tremulis membris tanto sudore madescis?

Si adversa valetudo in causa est, forti anio esto, plures e gravioribus infirmitatibus convaluerunt. Si te peccata terrent, propone emendationem, veniam pete, dole, non despera; quippe est clementissimus Dominus omnipotens Deus, qui in puncto temporis penitenti latroni non modo veniam tribuit, quin etiam Paradisum spondit. Ad quæ verba paululum erigens moribundum caput, et omnem rei gestæ narrans historiam: Damnavit, inquit, me scelestum filium cœlestis Pater, Christus Jesus Filius Dei, cruore in meum vultum projecto, sanguinem pro me effusum omnino ac penitus perditum designavit. Quo circa, dulcis germane, non valeo sub tantis testibus damnationis mæ, etiamsi sanguinem flevero, de salute presumere; stal namque firma super me æterni Judicii censura, remedia penitentiae vacillabunt. Tunc frater cum ingenti fiducia: Etsi te, inquit, Pater, cui ascribitur veritas, impenitentem adhuc damnare visus sit, et Filius Dei, cui assignatur judicii æquitas, te in perversa voluntate jaentem sanguinis sui participatione indignum rangis sit, nec vel sic desperandum est illi, cui tempus datum est penitendi. Acquiesce igitur vel sero monitis meis, et proponens emendationem, scelerum maculas pro lacrymarum imbre deterge, magubis ore, profundis suspiriis Presbytero vulnera deterge. Quis scit, si Spiritus Sanctus, qui, teste Bernardo, est benignitas Dei, et idem ipse Deus ita penitentem absolvat? His verbis fratris paululum consolatus, jussit adesse Presbyterum. Qui, dum venisset, totus in lacrymas resolutus cum tanto dolore animi peccata sua, quibus Deum offenderat confessus est, ut interruptibus sermonem gemitibus, vix mentis conceptum valeret exprimere, vix lacrata et semirupta verba proferre. Qua confessione rite celebrata, et sacra unctione, et participatione Dominici Corporis munitus, tempus, quo ex hac vita esset migraturus, expectabat. Sequenti igitur nocte venit ad eum alius quidam vir, prioribus non disparem habens vultum, fulgenti alba vestitus, habens in dextera scapula niveam quamdam columbam. Is cum propius accessisset, dulci quadam benevolentia vultum serenans, clementes oculos in infirmum contorsit. Quod cum juvenis advertisset, tum ob veram penitentiam, tum etiam ob benevolentissimos oculos vultus Personæ apparentis, animo æquior factus est. Qui est tu,

Domine, inquam, qui ad me venire dignatus es, quippe me tam piis conspectibus consolari videris prioribus visionibus perterritum? Et ille: Ego, inquit, Spiritus Sanctus, qui a Patre, Filioque procedens unius sum cum ipsa potentia, et ideo nunc veni ad te, ut nuntiarem tibi dimissa esse peccata tua, et pervium iter patere ad Regna coelestia transituro. Ad quæ verba, quasi ex barathro desperationis resurgens ait: O Pater pauperum! O consolator mœrentium animorum! O omnium miserorum dulce refrigerium! quid est, quod audio? Num patebunt coelestes valvæ mihi, quem Pater et Filius reum mortis esse contestati sunt, cui perennes flammæ minati sunt, a quo tam crebro, tam impudenter offensi sunt? Num hæc mea exili penitentia hoc terribile decretum incommutabilis veritatis poterit immutari? Ad quæ Spiritus Sanctus respondit: Forti animo esto, nec de salute vacilles; validos habet penitentia vera lacertos. Ipsa terrificæ majestati violentiam infert, vincit invincibilem, mutat incommutabilem, placat irascentem. Sed, ne te diutius potraham, perseverans in penitentia, quam copisti, dispone domui tuæ, et virtutibus, quibus potes, interim thalamum orna; post triduum veniemus ad te, ut animam tuam, super astra ferentes, gaudiis celestibus invehamus. Et cum his Spiritus Sanctus disparuit; juvenis post triduum obiit, et ad Regna coelestia ob veram, quam habuit, penitentiam felix migravit.

Anno Domini 1370, Senis erat civis quidam Andreas Naddini, dives opibus, sed omnis virtutis inops, cunctis prope flagitiis coopertus, tesserarum ludo totus deditus, in Deum et Sanctos ejus perpetim blasphemus et detestabilis. Is anno ætatis suæ quadragesimo gravi correptus morbo tendebat ad extrema. Venerunt autem ad eum multi homines pii, et utriusque sexus conobitate, atque ante omnes ejus Parochus, hortabatur eum, ut sua peccata confiteretur. Sed ille miser, qui nec sacras aëdes invisere, nec sacris initiatis unquam honorare consuesset, admonitiones omnes respuit, se ipsum plane desperans. Audivit hoc F. Thomas S. Virginis Catharinæ Senensis confessorius, effectique, ut ea Dominum pro homine pe reunte deprecaretur, et quidem ferventissime et instantissime. Sed Dominus illi respondit: Illius blasphemii hominis flagitia ad caelos usque pertingunt, qui præter alia

scelera, etiam tabulam, in qua erat picta Imago mea, et Matris meæ atque aliorum Sanctorum, jactavit in ignem, dignus proinde, qui æternis gehennæ flammis exuratur. Verum sancta virgo salutis animarum sitientissima, dolens vicem perditii hominis, non cessavit a lacrymis et precibus, donec flexus Dominus Jesus decumbenti Andree appareret, hortareturque eum, ut sua peccata confiteretur, liberaliter ei, si id faceret, veniam pollicens. Et ecce ille saxo durior, repente mollescit, magna voce postulat acciri confessarium; dicit, Christum Jesum se vidisse, qui ipsum de facienda confessione admonuerat. Letantur omnes, currunt ad Sacerdotem. Ille venit, Andreas magno cum cordis dolore illi integre confitetur peccata sua, condit testamentum, et feliciter migrat a vita. *Scrius, 19 April.*

Quidam delectationi carnis vacavit in tantum, quod nulli peccato carnali, quantumcumque turpi, unquam se negavit; filium non dimittebat propter matrem, nec e converso, nec sorori, sive masculis parebat. Cum appropinquaret morti, fuit vocatus sanctus Eremita, ut ejus confessionem audiret. Tunc iste ait: Vade, quia major est iniquitas mea, quam Dei misericordia. Tunc S. Eremita: Fili, ait, charissime, noli sic dicere, quia tanta est virtus confessionis et penitentia, utsi doleres de omnibus peccatis, tibi remittantur a Deo. Tunc ille peccator: Magnum est, quod dicis. Tunc ait Eremita: Fac hoc, quod dicam tibi. Ego, inquam, spoliabo me omnibus bonis, et meritis meis, et tu spoliabis te omnibus peccatis tuis, et sic non oportet te dubitare, nec desperare. Cui cum peccator consensisset, et ambo cambium fecissent, dixit Eremita peccatori: Nunc narra mihi mala, quæ fecisti, ut sciam, de quibus habeo facere penitentiam. Qui cum infinita peccata expressisset, et nullum peccatum secum retinisset, ait Eremita: Tu doles de istis, et vis, quod Sacramentalis sit Confessio tua? Respondit peccator: Sic volo. Tunc Eremita: Et ego te absolvo in nomine Patris, etc. Cum ergo mortuus esset, post mensem Eremitæ apparuit, et dixit ei, quod in via salvationis erat. Cum autem Eremita requireret, quid esset de meritis suis, de quibus spoliaverat se, ait mortuus: Deus tibi reservat ea duplicata, eo quod abstulisti desperationem meam, et signum maximæ charitatis mihi demonstrasti. *Spec. Exem. ver. Desperatio, ex. viii.*

Refert Cæsarius, Ludovicum Landgravium, patrem Hermanni Landgravii, sic misere lapsam, ut diceret, dum corripere tur a viris probis: Si prædestinatus sum nulla peccata poterunt mihi Regnum caelorum auferre. Atque ideo cuius flagitio sese immerisit. Cum autem in morbum gravem lapsus postea fuisset, vocatus est medicus ejus, vir bonus et discretus, et non solum in Physica, sed etiam in Theologia non mediocriter litteratus, cui Princeps dixit: Ut vides, infirmus sum valde, adhibe curam, ut possim convalescere. Memor medicus illius erroris, respondit: Domine, sit venit dies mortis tuæ, non te poterit cura mea morti subtrahere; si vero moriturus non es de infirmitate ista, superflua erit medicina mea. Et ille: Quo modo sic respondes? Si mihi non fuerit adhibita curæ diligentia, et diæta proposita, potero tam a meipso, quam ab aliis imperitis negligi, et ante tempus mori. Auditio hoc vero, Physicus multum hilaris effectus, data occasione, respondit: Domine, si credis vitam tuam posse proterelari virtute medicinæ, quare hoc credere renuisti de penitentia et operibus justitiæ, quæ sunt antidota animæ? Sine his anima moritur, sine his ad sanitatem, quæ est in futura vita, nemo pervenit. Considerans Landgravius pondus verborum, et quod rationabiliter perorasset, dixit ei: De cætero Medicus esto animæ meæ, quia per tuam linguam medicinalem Deus liberavit me a maximo errore. Huic subjungam illud ex Ludolpho, de quodam Monacho, cui crebæ fiebant divinæ revelationes. Quod cum alter ejusdem Monasterii frater intellexisset, institit apud eundem, ut Deum oraret, rogaretque, ut sibi dignaretur ostendere, an de numero salvandorum esset; et cum ille vix precibus victus, orationi instando, hoc a Deo postularret, sibi ostensum est, quod ille frater de numero damnandorum esset; unde metuens fratrem turbare, per aliquot dies hoc celavit ei, sed tandem eidem requirenti (licet invitus) aperuit. Ille atque hoc audiens, et Scripturas intelligens, statim respondit: Benedictus Deus, nec tamen sic desperabo, sed penitentiam, quam per ingressum Religionis assumpsi, de cætero duplicabo, et triplicabo, donec gratiam et misericordiam apud Deum altissimum, qui pius est, inveniam; et post multos dies, iterum fratri prædicto divinitus revelatum est, quod ille frater de numero salvando-

rum esset; quod cum eidem fratri retulisset, ille lætus effectus de revelatione, fortior factus in opere, et viriliter agens de virtute in virtutum quotidie proficiens, perseveravit in bono sine cessatione. Utinam multi animati hoc exemplo manum suam ad fortia mitterent, et non desperarent, vel deficerent, sic agendo, et in hoc perseverando! *LUDOLPH. A SAXON. in Vita Christi, l. II, c. l.*

Monachus quidam Cisterciensis instituti, immoderato quidam innocentia et puritatis zelo impulsus, præ spiritus fervore ad statum primi parentis Adæ pertingere nitabatur. Suscepit ea causa laboris plurimum, affligebat se inedia, vigiliis, et precibus; sed cum hæc omnia frustra essent, nec posset ad illam innocentiam pervenire, primo incidit in tedium et aecidiam. Volebat ille cibum ita sumere, ut nullam inter edendum sentiret delectationem. Imprimis sensitivæ portionis, sive sensualitatis motus conabatur non solum reprimere, sed etiam extinguere penitus. Contendebat absque ullo veniali peccato vitam in perfecta puritate transigere. Erat ea tentatio *Demonii meridiana*, ad impossibilia eum instigantis. Unde fiebat immemor illius doctrine Sapientis: Noli esse justus multum. Laborabat sane permultum, sed nullo labore potuit eo, quo intendebat, pertingere. Itaque præ mœrore tandem in desperationis foveam prolapsus est, cum persuasum haberet, se in eo corruptionis statu, in quo esset, salutem nulla posse ratione adipisci. Veniales enim culpas, quas in hac vita omnes vitare non possumus, ille mortiferorum criminum loco habebat; nec volebat propterea sumere Corpus Christi, etiam illis diebus, quibus id Monastici Canon vult percipi. En ad quam calamitatem, quam horrendam et miserabilem ruinam sub specie boni, hostis ille teterrimus simplicem hominem perduxit, ita ut infirmus respiceret medicinam, et jugum obedientia a se repelleret, qui propria voluntati semel nuntium remiserat. Et ut hic aliquid ex fabulis, non tamen fabulose, et vana non vane et fallaciter inferamus, Monachus hic, qui ad primi hominis innocentiam et puritatem pervenire nitabatur, qui similis putandus est, nisi ranæ illi, quæ, cum videret bovem magno robore et grandi corpore, volebat etiam ipsa illas vires et corporis molem adipisci. Itaque intendit se totam, et, quoad potuit, inflavit, sed frustra. Nec enim si vel impurset sese, unquam posset

ad bovis quantitatem pertingere. Sic frater ille, dum voluit excedere limites virium suarum, et supra se efferre, infra se per desperationem misere collapsus est. Ejus autem animi morbum pius quidam et honorum omnium fautor Abbas, ubi cognovit, cum aliis multis Dominum pro illo deprecabatur; sed prevaluit inimicus, et quem laqueo forti constrinxerat, eum sine intermissione vexabat. Tandem Abbas ille, quod non solum ancilla Christi esset amicus, sed etiam virtutem ejus, quinque quam in se ipso expertus erat, non ignoraret, Monachum illum ad se curavit adduci. Et ecce orante illa pro Monacho, cum lacrymis et suspiriis, cum ille ante Missæ introitum *Confiteor* diceret, et illa instantius pro eo oraret, quasi atri quidam lapilli ad singula confessionis verba ex ore Monachi decidere videbantur. Tum ille animadvertens in hac visione obstinationem desperationis, et tristitiæ nigredinem a Monacho recessisse, Domino gratias egit, qui non vult mortem peccatorum, sed ut convertantur, et vivant. Monachus vero, peracto sacrificio, tanquam e longinqua regione ad se reversus, Christi Corpus accepit, et ea salutari percepta medicina perfecte curatus est. VINC. BELLOW, *Col.* xxx, spec. c. xxxiv.

Canonicus quidam, cum adhuc juvenis esset, Romam cum musico e Gallia (ubi Ecclesiæ Binchensis Canonicus, et postea Dominæ de Argenteau eleemosynarius fuit) profectus, curiositate ductus cum socio, qui Remis oriundus erat. Genevam ibat in via, ut Calvinum viderent, illud orbis fœdum portentum. Calvinus eos humaniter suscepit, rogavitque quid de se in Gallia et Belgio diceretur. Illi, mirari omnes, aiunt, ac deplorare ejus ab Ecclesia discessum. Tum Calvinus altum genuit, suspiravit, et horam illam exeeratam cum fremitu est, qua se studiis addixit, fassus, scientiam suam esse lapsus illius causam; ceterum scire se, errare extra viam salutis. Potes igitur, dicunt juvenes, renuntiare erroribus, et redire ad Ecclesiam. Sed is negabat tempus esse; scire se a Deo reprobatum, nihil spei reliquum habere. Cumque hi urgerent, Dei brachia semper patere peccatoribus, ad penitentiam redeuntibus, postremo respondit, nihil sibi cum penitentia esse, ut nihil profutura. JOAN. BAPT. DE GLEN. *Augustin.*

S. Abrahami Eremitæ neptis biennium in flagitiosa vita consumperat; ut autem

revocaret, ementito habitu militis, eques ad illam profectus est, inventam, remotis arbitris, allocutus est, dicens: Super me sit peccatum tuum, quo hactenus amatoribus fœde prostitisti corpus tuum, ego pro eo satisfaciam, ego in die judicii pro te, filia mea, rationem reddam. Cumque illa diceret: Nimis magna est iniquitas mea, non potest mihi spes esse salutis, respondit: Super me sit iniquitas tua, filia mea, ex meis manibus Deus tuum peccatum requiret. Tantum veni mecum. Ita venit, et penitentiam pro peccatis suis reliquo vitæ tempore tantam egit, ut etiam miraculis clara e vita excesserit. S. ERIC, in *vita S. Abrahami*.

EXEMPLA PROFANA.

Cum Commorinenses virgines levissima ex causa desperabunda, se veneno interficerent, magistratus minatus est, se curaturum, ut post mortem denudata cadavera earum in mille partes secarentur, cujus probri timore absterita a morte sibi ipsis consciscenda abstinuerunt. *Hist. Soc.* p. II. l. IV, n. 417.

Solent Sinenses ante eorum fores se suspendere, quos odere, et quibus aliter egre facere non possunt; aut si debitores debita rigidius exigant, aut remittere nolunt. Illud enim suspendium, ejus in damnum cedit, in cujus foribus suspensus pendet, et is habetur homicidii reus, quod alteri se suspendendi causam dedisset. Ut hoc inveteratum malum Dominus Petrus, postea a P. Julio Aleo ad fidem conversus, et eximius in omni virtute, tunc in urbe Guancen in officio Jaoli decem civitatum prætor, tolleret, ita suspensum unum jussit a carnifice eodem fune et nodo, quo sese suspendit, ad tribunalis publici locum rapi. Ubi nudatus a quatuor carnificibus tot ietus accipit Sinicos, quod suffecissent ad eum, si vixisset, occidendum. Inde eodem fune raptus per frequentiores urbis plateas, demum extra urbem fractus, et velut belluæ cadaver, in lacunam abjectus est. Valuit ea pœna, ut nemini posthac venire in mentem, morte sua injuriam viventium ulcisci.

Rex Juba a Cassare victus, oppido Zama exclusus in fuga perpetua fuit, quod bello contra populum Romanum suscepto, in oppido Zama lignis congestis maximam in

medio foro pyram construxerat, ut, si forte bello foret superatus, omnibus rebus eo coarctatis, dehinc civibus cunctis interfecisset, eodemque profectis, igne subjecto, tum demum se ipse insuper interfecisset, atque una cum liberis, conjugibus, civibus, cunctaque gaza regia cremaretur. CÆSAR. l. V, *bello Afric.*

Moestus Libertus, ob militare delictum jam mortis ab Aureliano Imperatore intentatæ certus, finxit, se litteras casu Aureliano exidentes reperisse, quibus inscripsit eorum nomina, velut ad mortem damnatorum, quos Principi ingratos sciebat, legendasque secreto adactis dedit, vetans aliquid de ea re spargere in vulgus. Certi igitur in desperationem adacti, non prius destiterunt, quam Aureliannum occiderent, vitæ suæ cauturi. FULGOSUS l. III, c. vii.

Ubi Attia victum se prælio, quo cum Ætio Patrio decertavit, vidit, se et suos inter cursum in medio castrorum recepit (nox enim aderat) præcepitque ex ephippiis equorum in struem congestis focum accendere, ut si ab hoste impeteretur, in ignem se præcipitaret, et arderet potius, quam in manus hostium deveniret. FAMILIAN. STRADA. l. I, c. xiv.

Ad pedes Comitissæ Flandriæ supplices venerant subditi, ante rebelles, fune ad collum ligato, ac veniam postularunt; sed repulsam passi, et acti in desperationem, e tota civitate exercitum fecere, in quo valentiores in fronte collocarunt, in medio femine ac pueri, agmen claudchant adulti; ita in obsidentes facta eruptione, adeo eos irserunt, ut jam leges accipere, non dare Comes cogereetur. ÆNEAS SILVIUS.

Mutine in Italia lusor quidam se ex desperatione ter suspendit; his liberatus a supervenientibus, tertia demum vice, solus, gulam sibi fregit. S. BEAN. SEN. ser. xlii, ar. 2.

Alius ex eadem causa desperans, dormitum noctu misit uxorem et liberos; ipse vero collecto acervo lignorum, infra ignem accendit, ut se cum illis et domo exureret; sed casu quidam transiens vicinia evocata effecit, ut incendium sopiretur. *Ibidem*.

Alius lusor animam ex desperatione Diabolo tradidit, qui post paucos dies pro patriæ more, cum murum urbis ad custodiam ejus conscenderet, a Dæmone in gryphis specie secundum scapulas graviter fuit unguibus perforatus. Tum Dei opem invocavit, et memor sceleris ac dolens, a Dæmone liberatus;

ac statim Sacerdoti rem patefecit, cruentas ac foetentes scapularum vibices ostendens, confessus, post biduum obiit. *Ibidem*.

Sardanapalus ex desperatione se ipsum combussit in regia domo, pyramque 400 pedum in altum construxit, supra quam 150 aureos thoros posuit, totidemque mensas aureas. Feccat in ipsa vira domicilium hecatompedum ex lignis, ubi thoros substravit. Ibiq; ipse cum sua muliere decubuit, alieque pellices in altis thoris; tres etiam filios ac duas filias, quas habebat, cum vidisset res laborare, ad Ninum Regem misit, cum illis tria millia auri talenta dedisset, domicilium tectum ex crassis magnisque trabibus compositum, ne pateret usquam aditus. Intus auri mille myriades (id est, 430 milliones) posuit, argenti vero decem millia myriadum talentorum (id est, sexies mille milliones) tum vestes, purpuram, ac multiplices stolas; deinde pyram incendi jussit, que dies quindecim arsit; illi vero fumum ermentes admittabantur, eumque sacrificia peragere credebant, que soli norant Eunuuchi. Cum igitur voluptatibus deditus esset vivus, Sardanapalus, quantum tamen licuit, viriliter mortuus est. Cum Alexander in Persas iret, castra metatus est, non procul a Sardanapali monumento, super quo lapidea erat imago, que dextræ manus digitos contulerat, eum sonum emissuros. Inscriptum est autem in ipso Assyriis litteris: Sardanapalus Anacyndaraxis filius Anchialam Jarsumque condidit una die. Ede, lude, bibe; cætera enim neque sonitu isto quidem digna sunt. ATHEN. l. XII, c. xii.

Fuit Comes Anglus, Catholicus, qui pro ædificando collegio Leodicensi (quod postea serenissimus Elector Maximilianus utriusque Bavarie Dux fundavit 1636) ducenta florenorum millia dedit, in eum tantum finem, ut credere posset Deum esse. In eum finem multa egit, seque inedia, cilicis, et aliis modis afflixit, ut a Deo prodigium extorqueret. Cum sic nihil impetraret, factus est Sacerdos, ratus, facilius tunc se divina visurum. Cum nec sic aliquid proficeret, tandem ex desperatione meretricem pro conjugio duxit. Morti demum proximum Patrem quemdam et nostris petiit; quo absente, cum alius mitteretur, aiebat, se non hunc, sed alium velle. Dum vero interea alter domum reversus est, infelix Comes moritur. *Provinc. Anglic. hist. polit.* lib. III, c. ii.

SIMILITUDINES.

Sicut infirmus, donec mediocriter habet aliquam passionem, et sperat se posse curari, servat se a nocivis cibis, si autem intellexerit insanabilem se jam esse, jam non parcat; sic et homo, donec mediocriter peccat, sperat salutem, quantumcumque potest, observat se a malo, si autem graviter peccando cœperit desperare, jam nihil dubitat facere quasi, qui jam peccatis suis vincit iudicium Dei. S. CHRYS. hom. IV in *Matth.*

Sicut medici, si de salute aegri diffidant, non jam curant; dicunt enim, quod mallent infirmitati dare, sed non ulteriorem suscipit morbus curam; artis enim industriam morbi malitia vincit. Hæc dicunt, qui de aegroti salute desperant. Si vero sanitas expectatur, omnia faciunt aegroti, salubres afferunt medicinas. Pari modo, si quis peccatis desperando cœserit, quasi non supersit penitenti salutem, sese majus in malum stimulat. Idem, s. VI de *Pæn.*

Sicut subdueto oleo minuitur lumen lucernæ; sic ibi male conscius, consideratione operum suorum malorum se confundit, et infidelitate sua addit adhuc diffidentiam. Id. hom. XIII in *Matth.*

Sicut si imperitus agricola, ubi plantavit vitem, primo illo anno diligenter curat et fodit, secundo vero ac tertio fructum se percepturum speret. idque nisi obvenerit, desperans, quarto jam anno, quo laborum suorum præmia percipere poterat, curam vitis omittit; ita interdum is, cui persistendo persuadere poteramus, desperatione nostra prorsus eliditur. Id. hom. VI de *Dio.*

MOTIVA.

Ad fugiendam Desperationem.

Quia mortem æternam animæ offert; nam desperatis certa mors est, teste Ambrosio, (I. II sup. *Luc.*) et, ut S. August. confirmat: Desperatio homicida est animæ, (in *Ps.* xxx.) et juxta S. Isidorum: Perpetrare flagitium aliquod mors est animæ; sed desperare, est in infernum descendere. Isid. I. II de *Summo Bono.*

Quia difficilis illius curatio; uti recte Philosophus advertit, qui dixit: Desperat omnino seipsum proicit, etiam quum consilio et ratione tenere liceat salutem, et præter omnium expectationem fit, si forte incolumis servetur. Quis igitur sana mente predictus se ipsam, aut patriæ commoda isti commiserit? Quis non pro viribus fugerit, eum procul summoverit, ne quis in talem vel invitus incidat?

Quia Deus quocumque tempore paratus est ad ignoscendum; hinc toties invitatur ad poscendam veniam. Nimirum per Ezechielem: « Quare moriemini domus Israel? Quia nolo mortem peccatoris, dicit Dominus Deus, revertimini et vivite. » EZECH. c. XVIII, 31. Et rursus: « Impietas impii non nocet ei, in quocumque die conversus fuerit ab impietate sua. » Idem, c. XXXIII, 22. Et « Si confiteamur peccata nostra, fidelis est et justus, ut remittat nobis peccata nostra, et emundet nos ab iniquitate. JEREM. I, 9. S. Aug. De nullo, inquit desperandum est, quamdiu patientia Dei ad penitentiam adducit; nec de hæc vita rapit impium, qui non mortem vult impii, sed tantum, ut revertatur, et vivat. Paganus est hodie, unde scis, utrum sit futurus crastino die Christianus? S. AUG. s. XI, de *Verb. Dom.* Unde et alibi Deum sic alloquitur: Tu factor omnium Deus, licet in cunctis operibus tuis sis mirabilis, mirabilior tamen crederis esse in operibus pietatis. Nullum enim spernis, neminem abiecis, neminem perhorrescis, nisi forte qui amens te exhorruerit. Si poeniteo, parcis; si revertor, suscipis. Desperare utique potuissem, propter nimia peccata mea, et infinitas negligentias meas, nisi Verbum tuum Deus, caro fieret, et habitaret in nobis. Sed desperare jam non audeo, quia, cum inimici essemus, reconciliati, salvi facti sumus per eum. Omnis namque spes, et certitudo totius fiduciæ mihi est in pretioso sanguine ejus, qui offensus est propter nos, et propter salutem nostram. Id. *Med.* c. VIII.

Quia adhuc in stadio sumus, ut bene advertit S. Chrysost. dicens: Surge, repara te ipsum. Adhuc in stadio stas, adhuc theatrum solum non est. Et mox: Concessum est nobis, ut reparemus nos ipsos. Magna penitentia remedia sunt. Nullus seipsum condemnet. Ille revera desperatione dignus, qui de se ipso desperat. Tandem post pauca: Nullum animæ vulnus insanabile. S. CHRYS. hom. XXIV in *Act. Ap.* Imo ut S. Aug. ad-

vertit: Etsi noli curari vulnus tuum, admo-net ut eureris, et aversum revocat, et refugientem quodammodo ad se redire compellit, et attrahit. In omnibus implet, quod dictum est: Misericordia ejus præveniet me.

Quia Deum, eodem S. Aug. teste, nemo amittit, nisi qui sponte dimittit; et quid dimittit, quod it, aut quo fugit, nisi ab ipso placato ad iratum? S. AUG. in *Ps.* LVIII.

confusus, iudicii horrore perterritus, barathro incipias absorberi tristitiæ, desperationis abyssos, cogita Mariam. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis Mariam cogita, Mariam invoce. Non recedat ab ore, non recedat a corde, et ut impetres ejus orationis suffragium, non deseras conversationis exemplum. Ipsam sequens non devias; ipsam rogans non desperas; ipsam cogitans non erras.

Fiducia ad S. Angeham Custodem; cuius mediæ efficaciam *Pædagogus Christianus* sequenti exemplo demonstrat. Circa annum reparatæ salutis 1635, Cordubæ apud Paraguaros Indiæ Occidentalis fuit proventus ætatis homo, quem libidinibus diu ac multum assuetum suis, Dæmon proposita exaggerataque vitæ turpitudine, eo impulit, ut vitam pertasus, salutemque desperans, ipse sibi laqueo mortem afferre cogitavit. Et jam collum erat resti inserturus, quando voce Angeli absteritus, ac de facienda peccatorum confessione monitus, ad mentem rediit, et continuo se domo proripuit, Sacerdotem, cui conscientiam expiandam offerret, quaesiturus; sed id ut fieret passus non est stygius latro, qui viri, cui ille, ob acceptum beneficium, multum debebat, indulus formam, factus obviam, variis moratum sermonibus, sensim sana hominis elisit illiusque consilia; adeo ut non difficile fuerit (Quæ est naturæ nostræ ad malum potius, quam ad bonum adnata proclivitas!) ad lubricitatis inveteratam redire consuetudinem; qui postquam sex ipsos annos iterum immersus cum vixisset, sui ac Dei immemor, majoribus, quam ante, cœpit conscientie agitari stimulis, salutisque desperatione vehementissime urgeri; et de vita actum erat, et æterna salute, nisi Angelus etiam ea vice hominem collum laqueo inferentem, clara voce absterisset, et de peccatorum venia per penitentiam Saceramentum impetranda iterum commonisset. Et tametsi tunc quidem vitæ emendatio, in confitendi voluntate steterit, Dæmone amicum, ut ante sex annos, simulate, et a Confessionis tribunali, quo properabat, alio divertente; non diu tamen post auditu pro concione Sacerdote, vehementer in eos, qui de salute sua desperarent, invectente, tandem monitoris Angeli consilia secutus, ad Sacerdotis pedes accedit, ubi præterita vitæ turpitudinem multis cum lacrymis eluit, factus acerrimus suimet accusator; quam autem id serio fecerit, testata est vita, quam

MEDIA.

Fiducia in Christum; quia ipse, teste S. Joanne, est propitiatio pro peccatis nostris; nec pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi. I. JOAN. c. II, 2. Hinc S. Paulus, « In fide, inquit, vivo Filii Dei, qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro me. » GAL. II, 20. Et S. Bernardus: Peccavi, inquit, peccatum grande, turbatur conscientia, sed non perturbabitur, quoniam vulnerum Domini recordabor; nempe vulneratus est propter iniquitates nostras. Quid tam ad mortem, quod non Christi morte salvetur? Si ergo in mentem venerit tam potens, tamque efficax medicamentum, nulla jam possum morbi malignitate terri. S. BEAT. ser. LXI in *Cant.* Imo ipse Christus S. Gertrudi, cum alicubi pro concione audivisset, salvari posse neminem, qui non actum aliquem amoris Dei super omnia, aut alium, qui æquivaleret (puta contritionem), edidisset; secum autem cogitare, paucos esse, qui ita dispositi e vita migrarent, adfuit hæc cogitanti, dixitque: Ego me fidelibus in agonia constitutis, qui mei aliquando eum amoris sui aliqua testificatione, aut alio insigni quopiam opere, meminerunt, ex singulari bonitatis meæ prærogativa, tam exhibeo suavem et amabilem, ut, momento temporis, inde ad se conversi, ingentem concipiant de offensa illa mea bonitate dolorem, quo peccata sua delent, et salvantur. De qua mea gratia velim electos meos moneri, ut pro ea mihi, dum vivunt etiam, ut, præ cæteris beneficiis omnibus, gratias agant. Lib. *Insinuat.* III, c. XXX.

Fiducia erga B. Virginem; uti S. Bernardus suavitatis dicens: Si insurgant venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam. Si criminum immanitate turbatus, conscientie fœditate

deinceps non vulgari exemplo laudabilem duxit. d'OUTREMAN. *Pædag.* p. 1, tom. 2, c. iv, sec. v, n. 10.

Misericordia Dei considerata; de qua S. Leo sic loquitur: Qui in tempore necessitatis, et in periculi urgentis instantia præsidium penitentiae, et mox reconciliationis implorant, nec satisfactio interdicenda est, nec reconciliatio deneganda, quia misericordiae Dei nec mensuras possum ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur venie moras vera conversio, dicente Spiritu Dei per Prophetam: « Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris. » Et iterum: « Quia apud Dominum misericordia est, et copiosa apud eum redemptio. » S. LEO *epist.* XIX.

Oratio; nam, ut S. Aug. recte dixit: De quocumque pessimo in hac vita constituto utique non est desperandum; nec pro illo imprudenter oratur, de quo non desperatur. S. AUG. I. I, de *Retractat.* c. xvix.

Exempla eorum, qui ex gravissimis peccatis per penitentiam emerant, de quibus S. Bernardus sic loquitur: Si Petrus post tam gravem lapsum ad tantam rediit eminentiam sanctitatis, quis de cætero desperet, si tamen egredi voluerit a peccato? Et infra: Audistis certe, quam misericordiam consecuti sint Apostoli nostri, ut jam nemo ex vobis super peccatis præteritis, ultra, quam necesse est, confundatur, in cubili conscientiae suae compunctus. Quid enim? Fortasse peccasti in sæculo? Numquid amplius Paulo? Quod si et ipsa in Religione, numquid plus Petro? Attamen illi in toto corde penitentiam agentes, non modo salutem, sed et sanctitatem consecuti sunt; etiam et salutis ministerium, et magisterium adepti sunt sanctitatis. S. BERN. ser. 11 in *Fest. SS. Petri et Pauli.* Et S. Cyprianus Martyr: Ipse Dominus noster personam derelictorum gerens in cruce, se queritur derelictum; et ne desperarent etiam in ultimis constituti, festinans in adiutorium illico adest, et re in arcto posita non differt beneficium, sed repente indulgentiae celeris documentum ejusdem statuit et exemplum, latroni iniquis: Hodie mecum eris in Paradiso. Latrocinium damnationem meruerat, et supplicium; sed cor contritum poenam mutavit in martyrium, et sanguinem in baptismum. S. CYPR. *Mart. ser. de Cena Dom.*

Penitentia; nam, ut S. Augustinus ait: Numquam Deus spernit penitentiam; si ci sincere et simpliciter offeratur, suscipit, li-

benter accipit, amplectitur omnia, quatenus eum ad priorem statum revocet. Et infra: Donec sumus in hac vita, quantumcumque nobis acciderint peccata, possibile est, omnia abluere per penitentiam. S. AUG. ser. cxi de *Temp.* c. vi.

Ad Patrem quemdam Spiritualem confugere; nam ita S. Bernardus snasit, qui dixit, Monachum (idem dici potest de quovis Christiano) tres debere in cella habere, Deum, Conscientiam, et Patrem Spiritualem. Hoc medium usurpavit is, qui ad S. Edmundum Cantuar. confugit, qui, cum aliquando in hominem de salute sua desperantem incidisset, ne rationibus illis ad exomologesin de peccatis faciendam permovere posset, dixit, se animam suam pro ejus anima deponere, modo peccata sua confiteatur, qui et confessus est. S. BERN. ad *FF. de Monte Dei.* Et ante eum S. Abraham Eremita, qui ut neptem suam a flagitiosa vita, in qua biennium consumperat, revocaret, omentito habitu militis, eque ad eam profectus est, inventam remotis arbitris allocutus est, dicens: Super me sit peccatum tuum, quod haecenus amatoribus foede prostituisti corpus tuum; ego pro eo satisfaciam; ego in die judicii pro te, filia mea, rationem reddam. Cumque illa diceret: Nimis magna est iniquitas mea, non potest mihi esse spes salutis! respondit: Super me sit iniquitas tua, filia mea; ex meis manibus Deus hoc peccatum requirat, tantum veni mecum. Ita venit, et penitentiam pro peccatis suis reliquo vitæ tempore tantam egit, ut etiam miraculis clara, e vita excesserit. SERBUS, 16 *Mart.*

ASCETICA.

Ante omnia nosse debet Asceta *radices hujus vitii*, quas in Officina Biblica Guilielmi Onselius his verbis indicat: Ex tribus ordinariis defectibus oritur hoc vitium. Primo, quia non ponderat peccator, quod Deus sit in seipso. Est enim Deus summum bonum, et ita misericors, quod paratus est peccatorem suscipere, sicut fidelis mater suum unicum filium, si vidisset eum in ignem cecidisse; multo amplius paratus est ignem peccatorem revertentem per penitentiam suscipere idque ex essentiali sua bonitate. Unde Christus: « Nemo bonus, (essentialiter) nisi solus Deus. » Ex quo fit, ut, ubi abundat delictum, superabundet gratia. Se-

cundo, quia non considerat, quid sit peccatum, quod non est, nisi cum voluntate nostra. Ideo, quantumcumque occurrant peccata animo, etiam quantumcumque turpia, si voluntas non consentit, peccatum non est. Tertio, quia non ponderat, quanta virtus sit contritionis et penitentiae; nam est tante virtutis, si sit vera, quod delet omnia peccata, unde Ps. 50. « Cor contritum et humiliatum, Deus non despicies. » ONSELIUS, in *Offic. Bibl. Alphab.* 1. fol. 18.

Nosse debet *inducentia ad peccatum hoc*, quorum sex enumerat dictus auctor. 1. Est peccatorum magnitudo et gravitas; patet in Cain, qui dixit: « Major est iniquitas mea, quam ut veniam merear. » 2. Eorum multitudo, unde Sapiens: « Impius cum in profundum malorum venerit, contemnit. » 3. Peccatorum turpitudine, quæ etiam sæpe talem ingerit horrorem, ut timeat homo confiteri ea; de quibus Apostolus: « Qui desperantes tradiderunt seipso impudicitiae et in operationem omnis immunditiae. » 4. Est temporis longitudo, quo homo diu jacuit in peccatis; sic Pharaon desperavit. Sed recte August. Nec temporis brevitatis, nec criminis qualitas, vel quantitas excludit a venia, si fuerit contritio vera. 5. Peccatorum reiteratio. Multi enim, dum frequenter relabuntur in peccata, desperant emendam. Sed Christus ait Petro: « Non solum septies ignosce, sed septuagies septies, » id est, quadringentes nonagesies. Dæmonis tentatio, quæ tales vexat, et ad desperationem impellit; sed ista dicendum: *Vade, Satana*, etc. Ibid. f. 19.

Nosse debet *causas, propter quas ejusmodi homines difficulter emendantur*, quarum item sex enumerat dictus auctor, nimirum: 1. Quia non capiunt informationem a viris prudentibus quibus pro serenitate conscientiarum firmiter credere tenentur. 2. Quia indiscretum timorem non repellunt; Deus enim non tortor est aut exactor ad poenam, sed pater invitans ad misericordiam, nec in alienigena perditione latatur. 3. Quia volunt sciret status sui certitudinem, quod soli Deo reservatur. Sufficere enim debet illis examen conscientiae suæ, quam si invenerint mundam, parati esse debent, et quantum permittit humana fragilitas, servare Deo in timore, et exultare cum tremore. 4. Quia sæpe murmurant contra Deum, cur eos non juvet, cum tamen Deus in omnibus bonum suæ creature intendat. 5. Quia presumunt sepe de propriis viribus, putantes

tentationes propria virtute vincere, quod tamen sine gratia non datur. 6. Quia fatigantur, si non sentiant illam corporalem teneritudinem in lacrymis, cum tamen voluntas et ratio dolere debent, et conteri de peccatis; et sic deserunt lamenta penitentiae et preces, unde immoderate tristantur; sed bene dictum est a Propheta: « Desiderium pauperum exaudivit Dominus; et preparationem cordis eorum audivit auris tua. » 16. n. 3.

Nosse debet *turpitudinem hujus vitii*, de qua breviter, sed bene dixit Quintilianus: Turpiter desperatur, quod fieri potest. Pudende ignavia; et foede animi pusillitatis tribuendum, atque in maximo flagitiose desperationis vitio ponendum, si quis illud tentare detractat, quod superari, obtinerique potest; aut non ambire velit, quod impetrari valet. Ergo, si nullum absque venia peccatum, neque ullus est peccator, qui consequi eam non possit; hinc colligitur quam grave piaculum sit, diffidere; quam turpe, non bene sperare, postquam etiam Deus corda aërea, feræque in blandam eorum emollire et liquare solet. QUINTILIAN. l. I. c. x.

Nosse debet, *cur caelestis Magister, cum de peccatis dissereret, quorum alia sunt venialia, alia misericordiae perpetuo clausam habent portam, dicebat Discipulis suis*: « Omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi; ei autem, qui in Spiritum S. blasphemaverit, non remittetur. » Luc. XII, 10. Videtur enim hæc Dominica sententia pugnare cum ea doctrina, quam in hoc titulo tradimus et tractamus. Dicimus namque, nullum peccatum esse, qualecumque id sit, quod non paratam habeat veniam, non facilem elementiam. Quomodo ergo Auctor misericordiae, et penes quem clavus est totius pietatis aitus, non remittetur, sive esse quoddam seculum, cui non ignoscatur? Ergone, si quis peccator spem condonandarum sibi noxarum abiecit, extra culpam erit, diffidens elementiae? Aut quomodo hanc nostram ex verbis sacri et supremi Magistri nostri difficultatem recte diluimus? S. Athanasius, ad Antiochum q. 71. ait: Oportet significari, non dicere Deum, blasphemanti et respicienti non remittetur, sed blasphemanti; quoniam nullum peccatum est irremissibile apud Deum in eis, qui digne et sacre faciunt penitentiam. Divinus ergo Magister (quod diligenter animadvertendum) non ait, non condonandum blasphemiae sce-

lus, illi, quem blasphemasse poenituerit, sed ei non ignoscendum, qui blasphemiam dixit, neque dolet dixisse; nam qui vera et digna poenitentia superioris vite malefacta damnaverit, non habet, cur vel rustico de peccatis nato pudore impediatur, vel perturbetur sceleribus, vel plus satis affligatur ex ante actis sacrilegiis; nec moras sibi injici ferat in curriculo vite novae, a recordatione blasphemiarum veterum; tametsi enim vasti maris guttas numero superent, quae olim perpetravit flagitia, omnia condonabuntur et remittentur; nullum quippe est tam immane crimen, cui non sit parata venia, dum peccator illud commisisse ex animo doleat, serioque et digna, ut praefati sumus, poenitentiae damnet. O quam praecleara hanc suffulcit doctrinam Propheta Regius, qui ex nomine omnium peccatorum loquens, haec plena totius consolationis verba dixit: « Exaudi nos, Deus, salutaris noster, spes omnium finium terrae, et in mari longe. » Psalm. LXIV, 6. Ac si apertius ita dixisset: Humilibus precibus nostris aures faciles, clementissime et dulcissime Domine, quaeso prebe; tu nimirum firma fiducia es omnium, et quos vastissimos orbis terminos incolunt, et quos naufragos per maria remotissima ventorum libido, et tempestatum ferocia miserum jactitat. S. Dorotheus, *Doctr.* XII, tom. 2. Biblioth. vet. PP. ait: Qui, oro, sunt in finibus terrae? Qui, autem in mari longe? Si vultis scire, accipite verbis pauculis explicatum: Il, qui in perfecta iniquitate sunt, et in tantam improbitatem devenerunt, ut progredi ulterius non possint, facti scilicet perditae flagitiosi, hi sunt, qui velut in extremis terrae finibus degunt. At quinam ii, qui in altissimo mari et abyso profundissima haerent? Qui in extrema ignorantia sunt, inquit S. Abbas. Iisne vero qui per ignorantiae pelagus profundissimum naufragi raptantur, perque omnia cursu insano feruntur errata et scelera, iisne, inquam, reliqua est misericordia? Talibusne spes indulgentiae superest? Est omnino; nam horum omnium Christus spes est. Non igitur opus nobis est multo labore; laboremus modicum, et misericordiam multam consequemur. Omnibus criminum generibus parata est venia, sive in fines terrae extremos quis pervenerit, sive in abyssum maris imam peccando descenderit, spes illi certa, et portus tutissimus est Christus, qui tam immenso cum amore mortem pro omnibus oppetit.

Itaque absque magno negotio (dum se modo, ut debet, huic comparet) misericordiam portum peccator invenit. Unicum *Eheu!* (sed illud poenitente ab animo profectum) satis est in tranquillitatem adducendis flagitiorum maris quantumvis procellosi fluctibus, permovendoque ad ignoscendum Deo. Non nihil ergo studii haec in re ponamus, indulgentiamque faciliem et copiosam referemus. Donec enim in hac mortali carne agimus, non est cur diffidamus de salutis remedio, aut desperemus sanitatem, sint licet plurimae ac gravissimae aegritudinibus obnoxiae nostrae animae. NYSSEUS, p. 1. *de Polit.* l. II, c. VIII.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES.

Certa res est, quod felix ille Latio, ut diximus, qui juxta Christum crucifixus fuit, statim ut agnovit, etiam confessus est Dominum et Creatorem mundi, quem antehac non noverat. Affudit illius animo Dominus lucis suae radios, fugavitque tenebras, quae occupatum habebant, ac fecit, ut tum Salvatoris sui sublimitatem, tum suam humilitatem ac vilitatem intelligeret. Cum ergo cerneret hinc magnitudinem illius, quem provocarat, inde flagitiorum suorum, quibus eum offenderat, turpitudinem, exclamavit dicens: Domine, memento mei, qui sum peccatorum, quotquot mundus habet sceleratissimus. Nunc ego te novi, nunc Dominum meum confiteor, quem ante confessus essem, si ante nossem. Eusebius Emisenus, *homo de Latrone*, ait: Latio nec salutis tempora sciens distulit, nec remedia status sui in momenta ultima infelici fraude posuit, nec redemptionis suae spem in desperationis novissimum reservavit, nec religionem ante, nec Christum sevit. Non advertitis, quod desperationem vocat Eusebius eorum infelicem fraudem, qui salvationis suae curam in extremam horam suspendunt? Tempestive tractandum est negotium sensimque et cunctanter, matureque procurandum, attentaque, despiciendum, ex quo animae salus aeterna pendet. DID. NYSSEUS, ser. v. *post. Dom.* v. *Quadr.* s. II.

Homini, qui exiit seminare, similem se Christus facit, atque electum semen suum quaquaversum dispersisse. « Et dum seminat, quaedam ceciderunt secus viam, alia autem

cecidērunt in petrosa, alia autem ceciderunt in spinas, alia autem ceciderunt in terram bonam. » *Matth.* XIII, IV, V, VII, VIII. Hic mihi illud mirum accidit, quod videam hinc tam sapientem agricolam, inde tam inconsiderate (ut videtur) semen suum profundentem; nec enim alius esset, quantumvis ille iners, et officii sui imperitus, qui non seminis sui jacturam timeret, si illud inter saxa, tribulos, spinas, et juxta viam abjeceret, ubi et viatores homines, et praetereuntes bestiae incaute opprimere ac proterere possunt. Quorsum ergo divinus hic Dominus in ea loca semen suum spargit, quae sunt tam inepta ferendis fructibus, quos inde sperat? Idem, *de Convers. boni Latronis*, § 3.

S. Joannes Chrysost. respondet egregie, merito id mirum videri posse, si ruditer et materialiter, ut aiunt, atque ut verba sonant, accipiat. At si subtilius rem dispicias, et spiritualiter intelligas, nihil officient, quae contra subiecta. Possibile est enim, ut lapis in terram fertilem convertatur, et ut via non conculeatur, nec praetereuntibus cunctis proposita jaceat, sed in uberes agros traducta, nec vepres emittat, et semina foveat; inquit ille, ubi supra. Magno ergo cum mysterio, ac de industria dixit divinus seminator, projecisse semen in dura saxa, in medios tribulos, in aculeatas spinas, in viam regiam, ac passim tritam, ut significaret, neminem in vita desperare, quantumcumque sit peccator. Tametsi enim sit regidum saxum, lacrymis e contrito corde natis emoliri in lentam ceram potest. Et quamquam tribulus, evadere tamen in caryophyllum valet; et vel si quasi iter publicum sit, quibusvis cogitationibus pervium, ita obstrui illud, et concludi potest, ut soli Christo pateat, caeteris rebus omnibus sit inaccessum. S. CIRCUS, *hom.* XLV, in *Matth.*

Josepho, ut furiosam crudelis Herodis rabiem declinaret, praecipit Angelus accipere Salvatorem, et fugere in Aegyptum, quod nefarius Rex quaesiturus esset puerum, ad perdendum illum: « Accipe puerum, et fuge in Aegyptum, » aiebat ille. *MATTH.* II, 43. Quid hoc praecipit, Angele divine quo, castum Josephum adstringis? In Aegyptum, vis, concedat? In eamne terram, terram dico, quam tam atrociter insectata fuit populum hujus pueri, qui fugit Herodem? In eamne terram (dicam enim iterum) emigrabit? Nonne melius fieret, si in loca alia magis tuta se recipere juberet? Non intelligis rem, qui

talia obloqueris, inquit S. Chrysostomus. Mysterium hic, idque permagnum latet. Exclamare proinde libet: O mutatio dextere Excelsi, ut populus, qui ante fuerat persecutor populi, postea fieret custos Unigeniti! Haec ille ibi, in *Opere Imperfecto*. Vide, quod Deus viam spei nostrae aperit, pusillanimitatemque nostram confortat, dum ad illius populi tutelam confugit, qui populum suum olim creduliter exagitarat. Quis enim deinceps desperet, quae spem abjiciat, postquam factus est fidus custos Unigeniti is populus, qui fuit tyrannicus persecutor populi primogeniti?

Michaas, c. v, vers. 10, ait: « Venis usque ad Babylonem, ibi liberaberis. » Tamquam explanatus dixisset: Bono animo esto, mi popule, quia in Babylonem abriperis, neque ideo tamen libertate excides; ibi liberaberis. Fuit haud dubium Babylon barbara, et plurimum inhumana erga captivos suos et mancipia, difficillimeque revocare gradum poterant quos sua infelicitas eo semel adduxerat. Dicit nihilominus Deus populo suo: Ne perdas fiduciam, popule meus, me enim tam ingens potestas est, ut te facile eximere queam, tametsi in mediam Babylonem captivus abducaris; cave interim, ne affligaris animo. Quid suorum verborum sensu allegorico indicare nobis Propheta voluit? S. Gregorius Papa, l. I, in *Ezechialem*, homilia 10, id his verbis enucleavit: Quis iste, qui usque ad Babylonem venit, et ibi liberatus est? Qui postquam confusus mente perversa perpetravit, haec ipse erubescens mala quae fecit, se contra se eriget, et bene operando ad statum rectitudinis redit. Hoc est, quod ait Propheta: Tametsi in ipsam usque ad Babylonem quis excurrerit, aut a prava concupiscentia abduci se passus fuerit, et in maximam tum confusionem, tum caecitatem inciderit, et in extrema flagitia abjecerit, non propterea spem simul abjiciat, quia omnibus culpis nostris major est misericordia Dei. Ibi liberaberis. Nullum est indignum venia peccatum, omne flagitium paratum habet indulgentiam. Ibid.

Cum exploratum haberet Deus populi sui inbecillitatem, et quam proclivis in deatorum cultum imposturus abductus deflenderet, dicebat, non propterea prohibere se illum a terra promissionis velle, dum ex animo solum male egisse doleret, inquiens: Si ad cardines caeli fueris dissipatus, inde te retrahet Dominus Deus tuus, et assumet

atque introducet in terram, quam possederunt Patres tui, et obtinebis eam. Sanctus Pagninus transfert: Si fuerit expulsio tua in extremum cœli; velut dictum fuisset: Bono animo estote, mei Israelitæ, quamquam enim scelera vestra tot sint, ac talia, ut eis promeriti fueritis, tam procul a terra promissionis abstinere, quam longe a terra cœli abest, dum noxarum vestrarum vos modo peniteat, in toto corde vestro, et in tota anima vestra, sicut inde offensarum dolor oriatur, unde offensæ ipsæ primum descenderunt, revocabimini ad eam terram, quam majores vestri primum et acceperunt, et habitaverunt. *Si fuerit expulsio tua in extremum cœli, inde te retrahet Dominus, atque introducet in terram, aiebat Dominus. Volo in his aliquid variare, ac dicere: Si fuerit expulsio tua in extremum inferni, hoc est, tametsi tam immanibus flagitiis te contaminaveris, in tam fœda et abominabilia scelera ingurgitaveris, ut ipsi Lucifero adferre horrorem possis, ne properea despera; nam si fiducia tantum portam cordis aperias, atque ex animo perperam egisse doleas, ab extremo inferni ad extremum cœli revocari poteris; inde retrahet te Dominus, et assumet; nec enim ullum est tam grande nefas, quod abstergere ac delere misericordia Dei non possit. Idem, Dom. XXI, post Pent. § 2.*

Discedebat ab opulenta et lauta Sponsi sui domo Sponsa, jamque aliquantum abierat, quando ille dulcem conjugem suam his verbis identidem revocabat, dicens: «Revertere, revertere, Samamitis; revertere, revertere, ut intueamur te. *Cantic. vi.* Quæri hoc loco potest, cur tot voces dederit Sponsus, ut Sponsa rediret, et vivendi sui copiam faceret, cum vox una facile sat fuerit illi revocandæ, cuius solius res hic agebatur, et Sponsus nihil utilitatis ex reditu illius expectare poterit; cur ergo toties ac tantopere illam inelamavit? Respondet egregie S. Justus Orgellitanus: Ideo tam crebro ei, *revertere*, dicitur, ut si jam conversa deliquerit, in desperationem non decidat, sed a peccandi consuetudine spei indulgentia respiciat. *Ibid.*

Duo annotavi, quæ plurimam mihi affuerunt difficultatem. Ex his illud primum: Cur Spiritus S. in linguis igneis descenderit in Discipulo? Alterum istud: Cur hora nona descenderit? De primo sic habes in libro Actuum Apostolorum: «Et apparuerunt illis disper-

titæ lingue tanquam ignis.» Act. Apoc. c. 1, 3. Posterius ex eo perspicue convincitur, quod S. Petrus ebrietatis opinionem, quam de ipso, collegisque illius vulgus habebat, sic diluit, ut diceret, nondum esse horam dici tertiam, quæ apud nos est nona, adeo neminem posse eo tempore esse ebrium. Hora nona ergo, quæ discipuli, quod ex novo hospite Spiritu Sancto omnibus linguis loquerentur, existimati sunt ebrii, descendit Spiritus Sanctus, idque in figuris linguarum ignearum. Cur ergo Spiritus Sanctus in ea specie, et tali hora descendit, qui alio tempore id facere, et lineamenta induere alia commodiora et opportuniora potuisset videretur? Ut huic questio respondeamus, alia prius difficultas discutienda. Est autem ista: Cum Evangelistæ ceteri affirmant, Christum hora nona, quæ apud nos duodecima est, crucifixum; eum unus Marcus ait, hora tertia, quæ nobis nona, id factum, dicens: «Erat autem hora tertia, et crucifixerunt eum?» Marc. c. xv, 25. S. Augustinus ait, utrumque esse verum, et milites quidem hora duodecima clavis, Judæos vero nona linguis crucifixisse Dominum. Sed juvabit ipsum audire magnum Augustin. Intelligitur ergo, inquit ille, fuisse hora tertia, cum clamaverunt Judæi, ut Dominus crucifigeretur, et veracissime demonstratur, tunc eos crucifixisse, quando clamaverunt. Quodnam atrocium peccatum vel excogitari potest illo Judæorum scelere, qui linguis suis probro signo Christum innocentem et immaculatum affixerunt, in cuius sacrosancto ore nec mendacium aliquando inventum est, nec dolus unquam ullus repertus? Ad erigendos igitur animos, atque ut laxas spei fores aperiret, hora nona, quæ horribilissimum et detestabilissimum flagitium perpetratum est, descendit Spiritus S. in ignearum linguarum specie, ut amore, quo ardebat, tali figura indicaret, velut hoc isdem linguis, et magnis vocibus dicere voluerit, venire paratum, et igne illo consumere Judæorum aliquo inexplicabile scelus, et illis linguis ab omni noxa, quam maledicentissimis linguis suis illa ipsa hora contraxerunt, liberos eos pronuntiare, tantum si peccasse amittunt dolerent, et pessime factum vera cordis penitentia damnarent. Ut nullus, in quantumque peccatorum miseriam prolapsus fuerit, desperare veniam debeat, cum Dei misericordia etiam omnem humanam mis-

riam infinitis modis antecellat. S. Aug. l. III, de *Concor. Ev.* c. xxii.

Phinius ait, Rhodi et Syracensis nunquam tanta nebula obduci, ut non aliqua hora sol cernatur. Atque hoc quidem admirabile duo ista loca habent. Verum si ad spiritum dictum transferamur, invenimus, nunquam tantis scelerum tenebris contegi omnium totius mundi hominum corda, ut non hora aliqua, parum dixi, ut non quavis hora sol justitie Christus, gratiæ suæ radiis ad ea penetrare possit. *Ibid.*

Argutissimum aliquid habeo ex S. Gregorio Nysseno, vos celare nolim. Propieta Regius misericordiam Dei ita supplex appellabat: «Ne avertas hominem in humilitatem,» (Ps. lxxxix, 3.) tamquam dixisset: Age, clementissime Domine, ne prorsum confice hominem, indulge potius misero, nec permittite, ut miseriarum suarum abisso sempiternum infixus hæreat. Et dixisti: *Convertimini, filii hominum*, hoc est: Quod tam fidenter ad te peccator accedo, id mihi et ratio persuasit, et jure facere video, postquam regia tua clementia, velut publicis præconis vocibus peccatori omnium delictorum perfectam indulgentiam denuntiavit, et dixisti: *Convertimini, filii hominum*. Subdit post hæc David: «Quoniam mille anni ante oculos tuos tanquam dies hesternæ quæ præterit,» imo velut nihil sunt, si cum æternitate tua componantur. Quæro hic, quid sibi velit, quod S. David ait, annos Deo nihil aliud esse, quam diem hesternum, qui cum abierit, nihil est? Ut peccatores eo dicto in bonam spem erigeret, quocertam ab illo scelerum veniam expectarent, qui illam ultro offerebat, dicens: *Convertimini, filii hominum*. S. Gregor. Nyssenus ait, Davidem hoc dicere voluisse, neminem, quem vere aliquo peccasse peniteat, debere abjicere animum, aut desperare condonationem, tametsi totis mille annis, totidemque sæculis nihil aliud egerit, quam ut Deum innumeris sceleribus offenderet, eo quod indulgentissimo Deo totum hoc annorum aut sæculorum tempus velut dies, quæ jam effluxit, et quasi nihil sit, aut certe ita reputetur, tanquam omnino non fuisset. Tantum valet penitentia; mille annorum offensas, et plurima flagitiorum perpetratorum sæcula abolere, et obliterare uno momento potest. Accipite Nyssenum: Quoniam mille anni ante oculos tuos, tanquam dies hesternæ, quæ præterit, et quæ pro ni-

hilo habetur, eorum anni erunt. Licet vita infinitis scelerum maculis notata sit, ut collectio illa peccatorum mille annorum esse videatur, pro nihilo totum illam congeriem reputatum iri, dummodo pedem referat; nam divinus oculus presentia semper intuetur, præteritum vero non æstimat, sed instar unius diei vel noctis, quæ jam præterit, a Deo habetur. Hæc ille sensus ergo Davidis ex commentatione Nysseni est, de benignitate Dei, et scelerum suorum remissione diffidere neminem de here, si modo peccasse serio doleat, quamvis pauculo tempore tam multis flagitiis se contaminaverit, quanta alius per millenos, et his plures annos vix perpetrare poterit; idque eam ob causam, quod plurimum amet veræ penitentia studiosos, et presentis tempore quo penitentia strenuam dant operam, sic oblectetur, ut præteritis annos, quos peccando exegerunt, non æstimet, sed instar unius dieculæ, ejusque jamdudum elapsæ, habeat. GREGORIUS NYSSEN. l. tr. 1, in Ps. c. vii.

Adstipulatori fratri suo germano S. Basilio Magnus, qui a quotidiana experientia mutabilitatis rerum naturalium arripit argumentum, quo peccatori conversionem persuadeat, quantumvis ea illi ardua et operosa videatur dicens: Nemo in vitio constitutus homo de se ipso desperare velit, haud necius, agriculturam stirpium qualitate mutare; curam autem ac studium in consequendis virtutibus, animi omnes vincere morbos, superare que posse. Granum tritici terræ illatum, ac mortuum, reviviscit naturæ vi et operatione, atque e luto in luccam produci-tur, ut in culmum, spicamque sese exeret fructum adferat. Sic peccator, quantumvis limo scelerum infusus, calore veræ penitentia redire in vitam et felicem gratia statum potest. Propterea nemo in vitio constitutus homo, inquit S. Basilius, de se ipso desperare velit, ob id etiam, quod infinite major sit misericordia Dei, quam miseria humana. S. BASIL. hom. v, in *Hexam.*

Posquam mortuus est Saul, David reversus a cæde Amalec, mansit in Siceleg. Sic fere habet l. 2. Reg. c. 11. Quærit Ahulensis, quomodo David mansisse poterit in Siceleg, cum illi loco ignem subjecerint Amalecites, ut conflagraret. Sic enim dicitur, 1. Reg. 30. 1. Amalecites impetum fecerunt ex parte Australi in Siceleg, et percusserunt Siceleg, et succenderunt eam igni. Quomodo

ergo figere domicilium in loco ex isto sanctus Rex David potuit? Respondet idem: Quamquam Amalecitis succenderunt eam, ut tota periret incendio, tamen non expectaverunt ibi, quousque tota exusta foret; David autem veniens, nondum illa plane exusta, flammam extinxit, et vel servavit ab incendio domum habitationi commodam, vel ambulatam aliquam instauravit, quod enim non totus deflagrasset locus, fecit, ut animum ad illius reedificationem adiecet. Tale quid dico in causam presentem. Quamdiu aliquis non omnino perit, quamdiu spiritum ducit, non est, quod desperet, aut animo cadat, est enim remedium reliquum, est, quo recuperare virtutes, redire in gratiam cum Deo possit, et donec spirat, sperare bene de optimo Domino debet. ABULENSIS, in lib. II, Reg. c. 1.

Cum mortem Ismaelis narrasset Moyses, ait: *Appositus est ad populum suum; qua loquendi formula quidam Expositores pie colligunt, Ismaelem consecutum beatitudinem. In hac sententia sunt Nicolaus Lyranus, Alphonsus Tostatus, Pererius Guillelmus Eboracensis, Hugo Cardinalis, Joannes Ferus, et nonnulli alii. Tostati paraphrasis in ea verba sic habet: Appositus est ad populum suum, id est, ductus est ad lymbum Abrahæ, in quo erat totus populus civitatis Dei, adventum promissi Messie expectans. Lyranus quoque his affinia scribit, inquit: Decessit in gratia et amicitia sui Conditoris Ismael. Roboratur tali exemplo ignavia quorundam peccatorum, et pusillanimitas, ut nemo desperet, sed omnes de immensa Dei bonitate bene sperent; quantumvis enim perdit flagitiosus quispiam sit, si se, ut debet, disponat, (quod cum divina gratie ope non est difficile) semper apertas divine clementie fores invenit, atque in eis Dominum, qui passis brachiis illum præstoletur, ut indulgentissimi pectoris pietissimo sinu excipiat. De Ismaele Angelus Agari matri hæc dixit, et prædixit: « Hic erit ferus homo barbarisque et agrestibus moribus. » GEN. c. XVI, 42. Vix dum duodenis, quando idololatriæ magisterium exercebat, ludus enim, quo cum fratre suo ludebat, non fuit alius, quam quod deastrum simulacra fingebat, et ad eorum cultum innocentem Isaacum instituebat. Sic Abulensis, Lyranus, Paulus Burgensis, et alii. Quamquam res ita se haberet, et a puero tam immanibus deditis flagitiis Ismael, invenit nihilominus portam veniæ,*

et locum vere penitentiae, decessitque in gratia, et nunc fruitur Deo, æternumque fruatur. Quam ergo desperationis suæ excusationem inveniet, aut quare culpam suam adumbrabit peccator, si tale habens propositum exemplum, spem tamen abiecerit, fiduciaque a se abdicarit? Ibidem.

Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum, et plagis impositis abierunt, semivivo relicto. LUC. x, 30. Ita Dominus, apud S. Lucam. Theophylactus plurimum admiratur, quod ii latrones, cum et tantam haberent tum ferociendi occasionem, tum libidinem, miserum viatorem semivivum reliquerunt. Nam qui punctim, cæsimque illum invadebant, non potuerunt suam tam urbane moderari crudelitatem, neque sic armorum gubernare ictus, ut non nisi ad vitæ medietatem adimendam pervenirent. Cur non prorsus tota vita exierant infelicem illum, qui tam immanium sciarum incurrit insidias? Hic homo, qui Hierosolymis (que visio pacis dicitur) Jericho (que idem est, quod *mutatio hanc*) petiit, figura est peccatoris illius, qui e gratiæ felici ac sublimi gradu, in culpæ statum miserum descendens, in manus Dæmoniorum incidit, a quibus animæ opibus omnibus nudatus, etiam multis efferate vulneribus oneratur. Ita exponunt venerabilis Simon de Cassia, Dionysius Carthusianus, Gagneus, Guido Carmelita, Stella, et alii plures, quos et longum et otiosum esset recensere. Ex his jam dubitatio, quomodo semivivus relictus fuit, qui in illorum tam crudelium grassatorum sevas manus incidit? Respondet Theophylactus, quod parte sui altera confectus vulneribus, altera vivus relictus fertur hic homo, id factum, ut indicio esset, quod non omnino desperata erat humana natura, atque ut intelligeremus, quantisvis flagitiorum vulneribus sauciatur anima, non desperandam ejus vitam, ut cui vitæ pars aliqua semper maneat reliqua, et manere locum veniæ, donec vitæ quidpiam superest, et quamdiu anima in carne agit, spem de illius salute instauranda non abjiciendam. Nam si homo se, ut debet, disponat, et quibus potest viribus conetur, sanabitur, vitæque illi tota redibit, et veniam inveniet, cui tam viva plurimorum perditissimorum hominum proposita sunt exempla, eorum, qui superi Medici pharmacis bene usi, e strato lethali infirmi-

tatum suarum exsurrexerunt, tantamque incoluitatem sunt consecuti, quantas non fuerit morbus, a quo convalescerunt. Nam ut quidam peccando misere convulneratus, atque ob id bonus artis bene sperandi Magister aiebat: « Ubi abundavit delictum superabundavit et gratia. » ROM. v, 20, hoc est, quamquam nonnullis hominibus peccatum plurima inflixerit vulnera, accedens tamen misericordia, et post culpas ingressa, tantis eorum animas cumulavit gratiis, ut indulgentiarum multitudo numerum plagarum magnum in modum superaret. Confortetur ergo animo peccator, ut qui Deum habeat, in cujus pietissimis visceribus omne peccatum invenit remissionem, omnis noxa suam veniam.

DETRACTIO.

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est aliene famæ injusta denigratio. Unde S. Antonius interrogatus, quid sit detractio? respondit: Est omnis sermo malus, quem non audeat quis presentem eo, de quo loquitur, proferre. BREX. in Phœt. c. xv. Pallad. c. XIX, 15.

DIVISIO. — Dividi potest in Detractionem loquendo et audiendo factam; his enim binis modis, juxta communem Theologorum sententiam, fieri solet detractio; unde S. Bernardus ait: Detrahere aut audire detrahentem, quid horum damnabilius non facile dixerim. S. BERN. I. II. de Consid.

ACTUS. — *Falsam alicui crimen affingere. Vero crimini falsam circumstantiam, vel argumentum adijcere.*

Vere commissum crimen, sed occultum, alteri nescienti aperire.

Factum alicujus male interpretari, v. g. dicere, id ex superbia, hypocrisis aut alia mala intentione patratum esse; quibus quatuor modis directe detractio fieri dicitur, ut indicant sequentes versus:

Si falsa imponis cui crimina; vera vel ange;
Delegis occultum; censes benefacta sinistro;
Directe Fratris dicitis lædere famam.

Negare bonam alterius, vel absolute vel cum tali modo proferendi, ut prudenter in dubium revocari possit, et vituperari potius, quam laudari quis censeatur.

Silere bonum proximi, quando manifestari

oporteret. Quod iterum vel nudo silentio, vel gestibus etiam adjunctis, v. g. contractione humerorum, capillis abnutu, aut oculorum conclusionem fieri potest.

Minuere meritum alterius, dicendo, v. g. non esse tam magnam doctrinam, sanctitatem aut aliud proximi bonum, quantum vulgo deprædicatur.

Vitiose laudare alium; scilicet per ironiam aut alium similem modum; quibus quatuor modis indirecte fieri dicitur detractio, ut itidem sequentes versus indicant:

Si bona forte neges; sileas ea, dicere quando
Deberes; minus meritum; aut laudes vitiose,
Iis indirecte sociorum fama fugatur.

Audire alios detrahentes, et non corrigere, cum possit et deberet.

Dum aliis detrahatur gaudere, et cum complacentia talibus detractionibus aures præbere.

Inducere alios ad detrahendum, vel directe, eos alliciendo variis questionibus; vel facilem nimis auditum detrahentibus præbendo. Quibus modis audiendo detractio perficitur, ut sequentes versus ostendunt.

Si faciles famam lædendi porrigis aures;
Aut placeas infamans; aut ipsemet allicis illum.
Auditio efficitur detractio pessima solo.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Diis non detrahes, et Principi populi tui non maledices. ECCL. XXII, 13. Audisti verbum adversus proximum tuum? Commoriatur in te fidens, quoniam non te dirumpet. ECCL. XIX, 10.

Detrahentem secreto proximo suo hunc persequar. PS. c. 5.

Remove a te os pravum, et labia detrahentia sint procul a te. ECCL. X, 20.

Non maledices surdo, nec coram cæco pones offendiculum; sed timebis Dominum Deum tuum. PROV. IV, 24.

In cogitatione tua Regi ne detrahas, et in cubiculo secreti tui ne maledixeris diviti, quia et aves celi portabunt vocem tuam, et qui habet pennas annuntiabit sententiam. LIV. XIX, 14.

Timeo, ne forte contentiones, etc. et detractiones sint inter vos. II. COR. XII, 13.

Sepi aures tuas spicis, et linguam nequam noli audire, et ori tuo facio ostia et seras auribus tuis. ECCL. XXVIII, 28.

DAMNUM. — Susurratori odium, et inimicitia, et contumelia. ECCL. V, 11.